

DIRVA

THE FIELD

Nr. 17
Balandžio-April 23, 1953
Cleveland, Ohio

Ar bus sukurta Europos kariuomenė?

(Mūsų bendradarbio Šveicarijoje)

VOKIEČIŲ JUNGIMAS

Neseniai mes paminėjome pastangas Europos vienybei sukurti, ilgėliau stabtelėdami ties Montanos arba plieno ir anglies unija. Šį kartą panagrinėsime, kas naujo daroma Europos karinės vienybės reikalu.

Pirmiausia pastabėsime, kad neketiname svarstyti klausimų, tiesiogiai susijusių su NATO arba Šiaurės Atlanto karine organizacija. Manome, kad šios organizacijos atsiradimas ir tikslai skaitytos jau pakankamai žinomi. Jai pagrindus ruties dabartinis JAV prezidentas Eisenhoweris, o jo vietą užėmė kitas pasižymėjęs amerikiečių karys gen. Ridgway. NATO buvo pirma apčiuopiama reakcija prieš Maskvos imperializmą.

Nors Šiaurės Atlanto karinė organizacija neabejojama sudaro rimtą pagąją, bet ji dar neišsprendžia vieno svarbaus klausimo, būtent, Vokietijos įnašą į Europos gynybą. Buvo savaimė suprantamas dalykas, kad sutriuškinus vokiškąją nacional-socializmą Vokietija buvo visiškai nuginkluota. Bet, antra vertus, kiekvienam protaujantiui žmogui yra aišku, kad bolševikinio imperializmo akivaizdus negalima palikti Vokietijoje tuščios vietos. Tiesa, nugalėtojos valstybės laiko Vokietijoje savo karinius dalinius, bet jų rimtam atvejui nepakanka.

Tokiomis aplinkybėmis kilo klausimas, ar negalima padidinti laisvosios Vakarų Europos ka-

rinio pajėgumo vokiečių pagalba? Niekas neabejoja vokiečių kario sugebėjimais. Abu paskutiniai karai įrodė, kad kariniu požiūriu vokiečių tautos pajėgumas yra beveik neįveikiamas, nebent ima kvailioti jų politika. Apie šių dienų vokiečių tautos daugumą yra tam tikro pagrindo prileisti, kad ji yra šiek tiek pasimokiusi iš praeities. Politinių rinkimų duomenys rodo, kad rinkikai atiduoda savo balsus už partijas, kurios yra rimtai nusistatę eiti vakarų demokratijos keliais. Kancelerio Adenauerio asmenyje naujoji Vokietija susilaukė vadovaujamų asmenybės, kuri be jokių dvejojimų pasirinko vakarietiškojo ideologiją.

Aišku, būtų naivu galvoti, kad vokiečių tautoje jau visiems laikams išnyko ir priešikumas, ir militarizmas, ir politinė trumparegystė ir t.t. ir t.t. Bet politikoje retai kada viskas yra aišku ir jau niekas nebekelia abejonių. Taip yra ir su vokiečių jungimu į Vakarų Europos karinę bendruomenę. Ypač nuodė, už didžiojo tvenkinio, gyvenimą stebint, ir vertinant, amerikiečių politikai yra aišku, kad, neįjungus vokiečių tautos, Vakarų Europa dar ilgai bus per silpna, kad ji galėtų sėkmingiau atsipirti prieš masikinį imperializmą. Niekam nėra paslaptis, kad Amerika yra paspaudusi tam tikrus mygtukus, siekdama ko greičiausio Vakarų Vokietijos atginklavimo.

Tačiau tuojau pat Europos politiniame ekrane ėmė smėgioti senosios šmėklos. Pirmoje eilėje prabilo prancūzai, bet iš dalies neatsiliko nei anglai, nei belgai, nei kitos buvusios vokiečių agresijos aukos. Negalima prancūzams paneigti teisės reikšti savo būstavimus, kai imama svarstyti Vokietijos apginklavimo klausimas. Juk per tris generacijas jiems teko nukentėti nuo vokiečių užpuolimų! Taip pat Anglijoje bei kitur nestingai žmonių, kuriems naujos datos vokiškoji demokratija neįveikia besąlyginio pasitikėjimo. Tačiau, antra vertus, vokiečių jungimas į Vakarų pasaulį yra savo rūšies "kategorinis imperatyvas", kuris nustelbia abejonių bei spekuliacijų. Liko tikslai klausimas, kokių būdu šią gal ir ne visiems malonią operaciją atlikti.

PLEVENO PLANAS

Į pagalbą atėjo romaniškojo proto lakumas. Pačių prancūzų tarpe, kurie daugiausia būkštavo dėl vokiečių atginklavimo, gimė Pleveno planas, pavadintas pagal tuometinį (ir dabartinį) prancūzų karo ministrą. Jeigu jau negalima be vokiečių apsieiti, tai mėginame — taip samprotavo prancūzai — juos taip pažaboti, kad jie mums būtų mažiausia pavojingi. Tokius galimus besvarstydami, Plevenas pasiūlė sukurti vieną bendrą Europos kariuomenę. Tai, būtinai išvengta pavojaus, kad atsirastų nauja vokiečių kariuomenė, kuri vėl sudarytų grėsmę Prancūzijai. Sukūrus bendrą Europos kariuomenę, nebūtų pavojaus baimintis, kad vėl atgims senasis vokiškas militarizmas, kuris pasaulį įstūmė į tiek nelaimių. Taip šalia "Schumano plano" pasaulį išvydo "Pleveno planas", kuris savaime buvo palankiai sutiktas kone visame Vakarų pasaulyje. Ypač jį besąlyginiai laimino Amerikos Jungtinės Valstybės.

Kartu su vokiečių karinio potencialo jungimu į Vakarų Europos bendruomenę kilo kitas klausimas. Vokietija pareikalavo, kad jai būtų grąžintas valstybinis suverenumas, kad jos teisės būtų sulgintos su kitų Vakarų Europos valstybių teisėmis. Reikėjo pakeisti okupacinį statutą, kuris buvo užkrautas Vakarų Vokietijai.

Po savaime gana sklandžiai vykusių derybų pernai, gegužės mėn. 26 d. Bonnoje buvo pasirašytas vad. Vokietijos sutartis, kuriomis nusakyta Vokietijos teisės, kai pasibaigs dabartinis okupacinis režimas. Kitą dieną, gegužės mėn. 27 d., Paryžiuje šeši užsienių reikalų ministrai (Prancūzijos, Vokietijos, Italijos, Olandijos, Belgijos ir Liuksemburgo) pasirašė Europos Gynybos Bendruomenės sutartį, kurių esmė dar sudarė Europos kariuomenės sąvokos apibrėžimas. Tuo metu atrodė, kad laimingu būdu žengtas dar vienas didelis žingsnis kelyje į Europos vienybę, šį kartą karinėje srityje. Šalia Šiaurės Atlanto karinės bendruomenės, kuri, be Vakarų Europos valstybių, įeina dar Amerikos Jungtinės Valstybės ir Kanada (vėliau buvo įtrauktos taip pat Pietų Europos valstybės — Graikija ir Turkija), turėjo stoti grynai europinė karinė pajėga, kurioje

VILTIES NAMAI

Vilties-Dirvos namams šią savaitę aukas atsiuntė:

Bartkūnas B., Cleveland\$3.00
Byla Jonas, Waterbury 2.00
Augustinavičiai, Cleveland 5.00
Lungys S., Detroit 2.00
Zenkus A., Elizabeth 5.00
Dober Peter, Youngstown 5.00
Salučka J., Rockford 1.00
Stankevičius A., Waterbury 2.00
Stundžia K., Canada 2.00
Cicėnas J., Omaha 1.00
Vankevičius V., Canada 1.00
Saulėnas J., Detroit 1.00
Rauktyš J., Worcester 5.00
Sederavičius V., Omaha 5.00
Svilas B., Detroit 5.00
Juodvalkiai, Cleveland 5.00
Baltrukonienė L. P., Cleveland 5.00
Saladzius Pr., Rochester 5.00

Visiems aukotojams širdinga dėkojame. Mes tikime, kad ir kiti skaitytojai šį darbą savą auka mus parems.

VILTIES DRAUGIJOS NARIAI

Į Vilties Draugiją pastaruoju metu įstojo:
Kuslis Albinas, Waterbury\$10.00
Aukštuolis Algirdas, Waterbury 10.00
Gureckas M., Waterbury 10.00
Baltimorės ALTS savo įnašą iš \$10.00 padidino į \$25.00. Lietuvnikas Jonas, iš Baltimorės, savo įnašą iš \$10.00 padidino į \$25.00.
Visais Vilties Draugijos reikalais kreiptis: Viltis, 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio.

naują sudarė Vokietijos įterpimas.

OPOZICIJĄ PRIEŠ RATIFIKAVIMĄ

Bet štai netrukus turėsime vėl gegužės mėnesį, suels metinės sukaktys nuo tos dienos, kai buvo pasirašytas Paryžiaus sutartis, o Europos kariuomenės vis dar nėra. Ir iš viso sunku pasakyti, kada toji kariuomenė pavirs tikrove. Dar daugiau. Yra skeptikų, kurie abejoja, ar Europos kariuomenė tik nebus negyvyje gimęs kūdikis. Atrodo, kad sutartis pasirašiusios valstybės lyg pačios išsigančios savo drąsos ir dabar yra linkusios į ir nepaneigti savo pašo, tai bent kiek galima ilgiau nuleisti pažado tesėjimą.

Opozicija Europos Gynybos Bendruomenės reikiama visose valstybėse. Nesunku numanyti, kad Kremlius paleido į darbą visą savo propagandos aparatą prieš Paryžiaus sutartį. Jis kečia baubą, jog Vakarų Vokietijos apginklavimas sudaręs grėsmę taikai. Girdi, esąs atgaivinamas vokiškas militarizmas. Bet tuo pat metu Maskva atsteigia vokiečių kariuomenę Rytų Vokietijoje! Savaime suprantama, kad Kremliui taktininkauja tiek prancūzų, tiek italų komunistai, kurie norėtų įbauginti savo tautiečius vokiečių revanšo pavojumi.

Bet daug blogiau, kad prieš Europos kariuomenę labai griežtai pasisako ir ne vien komunistinės srovės tiek Vokietijoje, (Perkelta į 4-tą pusl.)

Trečiojo Tautinės Sąjungos seimo, Philadelphijoje, dalyviai.

Lietuvos aukso atvira žaizda

(Mūsų Švedijos bendradarbio)

Elta pranešė neseniai, kad bu-

vusiam Lietuvos atstovui Švedijoje, ministeriui V. Gyliai atsiliepus, pasisakęs paskiausiai chyvau, ir vienur ir kitur daugumoje pasikeitę atsakingi žmonės. Vis dėlto iškylo ir kaitas dirbęs J. Pažemecas. Pažemeco informacija, beveik visa Lietuvos Banko valiuta (matomai svetimoji jo nuosavybė buvusi valiuta) ir auksas buvę depozituoti to banko valdybos vardu svarbesniuose užsienio notų bankuose. Bolševikinis komitetas faktinai priverčė tuometinę Lietuvos Banko valdybą lietuvių mėnesį 1940 metais išsiųsti užsienio notų bankams telegramas, kad jos vardu laikomos vertybės būtų pervestos į sovietinio Gosbanko sąskaitą.

Švedijos vyriausybė per savo valstybės banką įsakydama įvykdžiusi ir visą ten deponuotą Lietuvos auksą, apie aštuonius pusę milijonų litų, perdavusi Maskvai. Nei Prancūzijos ir Anglijos bankai, nei JAV Federalinis Rezervų Bankas Lietuvos Banko indelių neįsėdavo, o ir šandien saugą juos atsiųsti tikrai teisėtai Lietuvai. Vienintelė Švedija, Pažemeco žodžiais, turėjanti atsakyti tarptautiniame teisme dėl per skubaus okupantų valios įvykdymo.

J. Pažemeco informacija įdomi. Perdaviau ją Dagens Nyheter vadovybei, pernai lapkričio 29-tą pirmą kartą Lietuvos auksą likimą Švedijoje viešai savo nepaprastai rimtam ir įtakingam dienraštyje nušvietusiai. Prekybos ir finansinio skyriaus direktoriui, tyrinėjusiam Lietuvos auksą reikalą, buvo pavesta patyrinėti bylos aplinkybes

iš naujo. Aš savo keliu dariau nagrinėjimą.

Reikalas jau senokas, praėjusio meto. Aktai sudėti ar per "Tėvieskės žiburius" Kanadoje apie Lietuvos aukso Švedijoje likimą ir Lietuvos Banko dirbęs J. Pažemecas. Pažemeco informacija, beveik visa Lietuvos Banko valiuta (matomai svetimoji jo nuosavybė buvusi valiuta) ir auksas buvę depozituoti to banko valdybos vardu svarbesniuose užsienio notų bankuose. Bolševikinis komitetas faktinai priverčė tuometinę Lietuvos Banko valdybą lietuvių mėnesį 1940 metais išsiųsti užsienio notų bankams telegramas, kad jos vardu laikomos vertybės būtų pervestos į sovietinio Gosbanko sąskaitą.

Švedijos vyriausybė per savo valstybės banką įsakydama įvykdžiusi ir visą ten deponuotą Lietuvos auksą, apie aštuonius pusę milijonų litų, perdavusi Maskvai. Nei Prancūzijos ir Anglijos bankai, nei JAV Federalinis Rezervų Bankas Lietuvos Banko indelių neįsėdavo, o ir šandien saugą juos atsiųsti tikrai teisėtai Lietuvai. Vienintelė Švedija, Pažemeco žodžiais, turėjanti atsakyti tarptautiniame teisme dėl per skubaus okupantų valios įvykdymo.

Deja, man čia Švedijoje ligšiol nežinia, ką ministeris V. Gylis bus pareiškęs šiuo klausimu. Elto pranešime nei žodžio apie jo pasisakymą.

Švedijos valstybės bankas, Riksbanken, gavęs liepos pradžioje 1940 metais Lietuvos Banko pareidymą pervesti jo auksą depozitą, 1274 kilogramus, Sovietų Gosbankui, smarkiai susirūpino. Žinoma, Lietuvos Bankas galėjo disponuoti savo indeliu kaip tinkamas, pervesti jį vienur ar kitur, bet juk ir bankų pasaulyje gali iškilti įvairių nematytų kliūčių, force majeure. Tokia kliūtis Lietuvos atgam dienraštyje nušvietusiai. Prekybos ir finansinio skyriaus direktoriui, tyrinėjusiam Lietuvos auksą reikalą, buvo pavesta patyrinėti bylos aplinkybes

VISAM PASAULY

• Prezidentas Eisenhoweris savo paskutinėje kalboje dave atsakymą į Rusijos pradėtą taikos ofenzivą. Eisenhowerio kalba vertinama labai teigiamai, nes joje atsispindi noras išlaivinti visus pavergtus kraštus. Rusija turinti pavyzdžius įrodyti, kad ji taikos tikrai siekia, o ne apie taiką propagandiniams sumetimams kalba.

• Po Eisenhowerio paskutinės kalbos jau spėjo atsiliepti Anglijos premjeras Churchillis. Jis pažadėjo visišką Anglijos paramą. Maskva taip pat atsiliepė, tik nudavė, kad Eisenhoweris kalbėjo be pavyzdžių ir Rusija, esanti taikingiausia pasaulyje valstybė.

• Prieš Argentinos prezidentą Peron buvo vykdomas atentatas. Peronas išliko nepalietas, bet buvo užmušta ir sužeista pašaliniai. Po atentato prasidėjo areštų banga, o demonstrantai turėjo progos suvesti sąskaitas su savo politiniais priešiniais.

• Rusijos "Pravda" jau pradėjo rašyti, kad ir labai gabus vienas vadas, yra blogiau už kolektyvinę valdžią. Tokia laikraščio gaida atsirado po Stalino laidotuvių.

• Pietų Afrikoje rinkimus vėl laimėjo Dr. Daniel F. Malan grupė. Ji parlamente turės 29 narių daugumą (94 atstovus iš 149).
• Iš Londono į Maskvą atšauktas Rusijos ambasadorius Gromyko.

banken direktorių paskambino Lietuvos atstovui ir painformavo jį apie iš Kauno gautą pareidymą, prašydamas pasisakyti. Tvirtinama, kad taip tikrai iš Riksbanken pusės pasielgta. Kitaip, girdi, ir negalėjo būti, esant tokiam svarbiui patikėto didelio indelio reikalui.

Riksbanken Švedijos vyriausybei nepriklauso, jos įsakymų ar instrukcijų neprivalomas. Jis veikia parlamento, riksdagen, nustatytu statutu ir tik prieš jį tiesioginiai atsako. Parlamentas skiria ir visą jo valdybą, banko įgaliotinius. Vyriausybė skiria tik vieną įgaliotinį iš visų septynių, kurių trys parlamento skirtųjų sudaro vadovybę. Vyriausybė gali, esant kokiam svarbiu valstybiniu reikalui kelti Riksbanken reikalavimus tik per parlamentą ir jam nutarus. Švedijos vyriausybė būtų galėjusi reikalauti parlamento nutarimo sulaukyti Lietuvos Banko auksą, kai liepas pabaigoje pasisakė, kad Lietuvoje buvo pravaista privataus turto nacionalizacija, smarkokai palietusi ir švedų interesus Lietuvoje. — Tiesa, karo metu Švedijos vyriausybė turėjo ypatingus parlamento suteiktus įgaliojimus, bet jie lietuviams aiškiai ribotus krašto vidaus reikalus. Dekanozovui pravedant okupuotoj Lietuvai turto nacionalizaciją, Stockholmė saugomas auksas buvo jau išslydęs ir iš teisėtus Lietuvos ir iš Švedijos vyriausybės rankų. Kad ta vyriausybė, kaip Pažemecas tvirtina, būtų vykdžiusi Lietuvos okupantų valią, tai jau per daug drąsus ir nežinia, kuo paremtas tvirtinimas. Tą valią norėdamas ar nenorėdamas įvykdė kas kitas.

Švedams nesmagu klausytis, kad vienintelė Švedija bus atidavusi Lietuvos auksą. Net vokiečių, Maskvos sąjungininkų okupuota Prancūzija, ir ta bus protingiau pasielgusi. Nes gautomis žiniomis atrodė, kad dvejetas vadovaujančių Švedijos vyriausybės vyrų, nors ir privačiu keliu, netiesioginiai, vis dėlto bus prikišta pirštą. Negavus iš Lietuvos atstovo aiškaus atsakymo ar gavus neutralų "Darykit, kaip norit", Riksbanken direktoriaus kreiptasi patarimo į koalicinės vyriausybės pirmininką, socialdemokratų partijos vadą Per Albin Hansoną. Miręs 1946 rudenį. O taip pat ir užsienio reikalų ministrą Guentherį. Bolševikų laivas "Molotov" turėjo liepas 10-tą, išplaukti Leningradan, o kada kitą, retai atsiland. (Perkelta į 3-tią pusl.)

Į Paryžių vykstantį Šiaurės Atlanto organizacijos susirinkimą išskrido gynybos sekretorius ir ponis Charles E. Wilson (viršus) ir Jungtinio Štabo viršininkas gen. Omar Bradley ir William Draper (apačioje). Wilson la pačia proga aplankys JAV karo bazes Europoje.

Lithuanian Weekly, published by American Lithuanian Press & Radio Ass'n VILNIS, Inc. (Non-profit), 272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio. Telephone: Henderson 1-6344. Issued in Cleveland every Thursday. Editor: Balys Gaidžiūnas.

Entered as Second-Class matter December 6th, 1915, at Cleveland under the act of March 3, 1879. Subscription per year in advance: in the United States — \$5.00 in Canada — \$5.50, elsewhere — \$6.50. Single copy — 10 cents.

Lietuviškas savaitraštis, leidžiamas VILNIS, Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radio D-jos (Inkorp. ne pelnui), 272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio. Telefonas: Henderson 1-6344. Išleista Clevelande kas ketvirtadienį. Redaktorius: Balys Gaidžiūnas.

Registruota kaip antros klasės siunta 1915 m. gruodžio 6 d., Clevelande pagal 1879 m. kovo 3 d. įstatymą. Prenumerata metams iš ankato: Jungt. Amerikos Valstybėse \$5.00, Kanadoje — \$5.50, kitur — \$6.00. Atsk. Nr. kainu 10 centų.

Balandžio mėn. 10 d. PLB Vokietijos Krašto Valdybos pirmininkas inž. Pr. Zundė matėsi su PLB Šveicarijos Krašto Valdybos pirmininku inž. J. Stankum. Buvo aptartos galimybės gauti iš tarptautinių ir šveicarų organizacijų aukų Vasario 16 gimnazijos fondui. Inž. J. Stankus, kurio pastangomis šveicarijoje su pasisekimu vedamas vėjus Vokietijoje esančius lietuvių sušelpiti, pareiškė viltį, kad ir tam tikslui bus galima lėšų surinkti.

Toliau buvo tartasi dėl birželio mėn. numatomo PLB Europos kraštų atstovų suvažiavimo Hannoverioje programos, dėl galimybių vaikams praleisti atostogas Šveicarijoje, vargo mokyklų Vokietijoje išlaikymo ir kitais reikalais.

Vokietijos Lietuvių Bendruomenės Statutas pateiktas vokiečių teisumui registruoti. Statutą registruos, Vokietijos Lietuvių Bendruomenė įgyja juridines teises.

Tas klausimas pasidarė aktualus, ryšium su Vasario 16 gimnazijai namų nupirkimu.

Nuo š. m. gegužės mėn. pradės veikti vargo mokykla ir Hannover-Stecken lietuvių stovykloje. Mokyklon užsirašė 120 vaikų. Vedėjas — J. Stankaitis.

PLB Stuttgart apylinkės lietuviai, anksčiau gyvenusieji karveivinėse, taip pat Stuttgart mieste ir apylinkėse privačiai gyvenusieji, perkelti į naujai pastatytą koloniją Stuttgart — Bad Cannstatt, Steinhaldenfeld.

Lietuviai, gyvenusieji barakuose tarp Ludwigsburg-Aldingeno, taip pat perkelti į naują koloniją prie Kornwestheimio.

Sydneyje, Australijoje, balandžio 13 d. boksavosi su Aus-

NAUJA CHICAGOS SAMBŪRIO VALDYBA

Metinėje Lietuvių Tautinių Korporacijų Sambūrio sueigoje chiegiečiai išrinko naują valdybą: K. Kasakaitį, A. Rėklaitę, A. Rimavičių, A. Stiklajį ir S. Vidmantą.

Trečioji Sambūrio valdyba, baigusi kadenciją kovo 28 d., buvo labai energinga. Be gerai suorganizuoto Neo-Lithuanijos 30 metų sukakties minėjimo, į jos aktyvą įėjo eilė kultūrinių pobūvių, davusių kasai pelno.

Per metus valdyba turėjo apie \$2600 pajamų, bet, būdama ne-išlaidi, ji galėjo paaugti Lietuvos laisvės bylą, įstoti į Viltį \$100 įnašu, paaugti jos namams \$25, skirti vargo mokykloms \$25, studentų stipendijų fondui \$50, Lituanistikos Institutui \$25 ir dar užprenumeruoti 5 Tėviskeles vaikams Vokietijoje. Ir vis dėlto naujai valdybai pradžia dar liko \$323.

Veikliai Sambūrio valdybai pirmininkavo inž. S. Svedas, o jam talkininkavo A. Šiliūnas, V. Mačernienė ir inž. V. Mažeika. Metinei sueigai pirmininkavo P. Glemža, sekretoriavo S. Vidmantas.

J. L.

GYVA BALF VEIKLA AMSTERDAME

Vietinis BALF komitetas, norėdamas suteikti nors dalinio džiaugsmo šventėms, surengė piniginių vėjų, nors laiko stoka neleidžia kaip reikiant vėjų išplėsti. Dėka keletai energingų rinkėjų, surinkta pasigeretinė graži pinigų suma — 417 dolerių, kas mažai Amsterdamo, N. Y. lietuvių kolonijai, tai didelis įnašas. O dosnieji amsterdamičiai netik šalpos darbe, bet vadavimo darbe išpildo uždėtą viršnormines sumas. Pateidaujančių norui pinigai pasiūti: pusė Tėvui Bernatoniui, o kita — BALFo centrui.

KASDIEN LIETUVISKAI

Pasikeitus Amsterdamo radijo vadovybei, įvesta kasdieninė politinių ir vietinių žinių apžvalga lietuviškai, kas anksčiau buvo tik sekmadieniais. Programą įvairi ir įdomi, kuriai ilgą laiką vadovauja Olišauskas, tal-kininkaujant L. Hartvigui.

GRĮŽTA IŠ KARIUMENES

Miškinų sūnus Vytenis žadąs grįžti atgal į Dėdės Samo žemę sekančiam mėnesyje. Tarnyboje pasizymi geru pareigos atlikimu. Iš sugrįžusių pirmas Amsterdamo yra V. Rimkus.

S. V.

TAUTINĖS SAJUNGOS SKYRIUOSE

PRAKALBOS BROOKLYNE, BALTIMORE, NEWARKE

Tautinės Sąjungos Brooklyn ir Baltimorės skyriai šį mėnesį rengia įdomias prakalbas.

Baltimorėje prakalbos įvyks balandžio mėn. 24 d., penktadienį, 7:30 val. vakaro Lietuvių salėje — 851 Hollins St. Kalbės Tautinės Sąjungos pirmininkas adv. A. Lapinskas.

Brooklyne prakalbos įvyks balandžio mėn. 26 d., 4 val. p. pietų Amerikos Lietuvių Piliečių Klub salėje — 280 Union Ave. Kalbės adv. A. Olis ir Tautinės Sąjungos pirmininkas adv. A. Lapinskas.

Newarke, N. J. prakalbos įvyks balandžio 26 d. 7 val. vakaro Lietuvių parapijos salėje — 207 Adams St. Kalbės adv. A. Olis ir Tautinės S-gos pirmininkas adv. A. Lapinskas.

POBOVIS DETROITE

Kovo 22 d. įvykusiame skyriaus susirinkime atstovai iš Sąjungos suvažiavimo padarė platų pranešimą apie suvažiavimo eigą ir nuveiktus darbus.

Su linksma įspėna detroitiečiai sutiko mūsų socialistų spaudoje pasirodžiusias žinutes apie "nėgausimą" Taut. Sąjungos suvažiavimą, ypač kad prieš kurį laiką čia įvykęs "gausingas" liet. socialdemokratų suvažiavimas buvo tiek "skaistlingas", kad net baigiamoje, visuomenei skirtoje dalyje matėsi vos pusšimtis dalyvių bei svečių, iš kurių apie pusę sudarė Taut. Sąjungos skyriaus nariai, atėję pasiklausti K. Bielinio paskaitos.

Gegužės 2 d. skyrius ruošia p. Sims namuose nariams bei

Ar lietuviai gali laimėti Nobelio premiją?

Mūsų spaudos apžvalga

"Raudonojo Tvano" autorius Ignas Šeinius į tai atsakydamas, taip rašo:

"Gal kada, tolimesnėje ateityje, — ne dabar, nes Nobelio premija sudarė ir sudaro ne tik įvairių mokslo sričių ir literatūros, bet ir užsienio politikos dalį. Kai kada truputį ir prekybinių ekonominių. Dėl įvairių kandidatų tęsiasi ilgametės, at-rios kovos. Kad kas gautų Nobelio literatūros premiją, reikia kad jis savo raštais ne tik namie, o ir plačiau pasaulyje būtų pagarsėjęs. Gi visų pirmiausia: reikia kad Nobelio komiteto nariai, įvairūs švedijos literatūros profesoriai, galėtų įsiskaityti į kandidato raštus, galėtų ir patys susidaryti apie jį nuomonę." (Draugas, Nr. 85).

Dėl kultūrinio lietuvių ir švedų bendradarbiavimo, autorius irgi yra pesimistas:

"Deja, šiuo metu nedaug. Skandinavijoje lietuvių yra likę tik nedidelis skaičius. Likę tai visa dauguma jaunesni, įvairių sričių specialistai, darbo žmonės, kuriems konkurencijoj su vietiniais nedaug ir laiko lieka augštesniems interesams. Gi kaip anksčiau, nepriklausomybės laisvais, niekas daugiau neatsilanko iš Lietuvos. Nei meninkai, nei dainininkai, ne nokslo žmonės, nei politikai

svečiams pobūvi. Ta proga norima pagerbti ilgametį skyriaus pirmininką ir nenuilstamą tautinės minties darbuotoją, dabartinį skyriaus garbės pirmininką A. Kripą.

ZVR

Šaukimai kurie sutaupo pirkimo keliones

Didelis judėjimas? Brangus mašinos pastatymas? Autobusai perpildyti?

Su savo Yellow Pages vadovu jūs galite pirkti visame mieste telefono pagal- ba. Ir galite sutaupyti dažnas pirkimo keliones paskambinant, kad ir maisto produktus pristatytų į namus.

Tai yra dar vienas kelias, kuriuo jūsų telefonas sutaupo laiką, energiją ir pinigų.

Centas perka daug, kada jis nuperka namų telefono patarnavimo valandą.

THE OHIO BELL TELEPHONE COMPANY

TUOJ ISIGYKIT ŠIAS KNYGAS!

Aušrelė (elementorius)	2.25	Our Country Lithuania	5.00
Step. Zbarskas		V. Augustinas	
Aukštųjų šimonių Likimas	3.50	Po Tėvynės dangum	
Ieva Simonaitytė		Zodžiai vytės Nemunėlio.	
Anglų kalbos gramatika	2.00	Paveikslai V. Augustino	2.00
J. Kukanauza		Petras ir Liucija	
Anderseno pasakos	2.00	Romain Rolland	1.20
		Pasaulio Lietuvių Žinynas	
Anglų kalbos gramatika	1.00	Anicetas Šimutis	5.00
V. Kamantauskas		Princas ir elgeta	
Aukso kirvis	2.60	Mark Twain	1.20
Juozas Švaistas		Pirmas rūpestis	
Barabas	2.25	Jurgis Jankus	2.00
Paer Lagerkvist		Pragaro poškaitės	
Balutis	1.50	V. Alantas	3.60
J. J. Bačūno leidinys	2.50	Partizanai už gelež. uždangos	
Baltaragio malūnas		Daumantas	2.50
K. Boruta		Per Klausčių ūlytėlę	
Broliai Domeikos	2.50	Liudas Dovydenas	2.20
L. Dovydenas		Pietų jėlija	
Buriavimas ir jūrininkystė	2.00	Vytė Nemunėlis	1.60
B. Stundžia		Paklydę paukščiai I	
Didžiosios atgailos	3.50	Jurgis Jankus	2.20
R. Spalis		Paklydę paukščiai II	
Doleris iš Pitsburgho	0.80	Jurgis Jankus	2.60
Stepas Zbarskas		Petras Širvokas	
Daili saulytė	0.50	Juozas Švaistas	2.75
Galvės Berniuko Nuotykių	5.00	Raudonasis Tvanas	
R. Spalis		Ignas Šeinius	3.50
Gimdytoja	1.75	Raudoni batukai	
Francois Mauriac		Jurgis Savickis	1.50
Giesmė apie Gedimį	2.00	Ramybė man	
B. Sruoga ir V. Petravičius		J. Kėkštas	0.80
Gintariniai vartai	2.00	Raguvo malūnininkas	
N. Mazalaitė		V. Tamulaitis	0.25
Gimtojo žodžio baruose	1.50	Sudie, pone Čipse	
P. Jonikas		James Hilton	0.75
Gyvulių ūkis	1.00	Šilka ir vilka	
George Orwell		Runcė Dandierin	1.00
Hafo pasakos I ir II dalis	2.75	Saulės laikrodžiai	
		Henrikas Nagys	1.00
Kazimieras Sapieha	2.50	San Michael knyga I	
B. Sruoga		Axel Munthe	2.50
Karoliai	2.50	San Michael knyga II	
Guy de Maupassant		Axel Munthe	2.50
Kaip jie mus sušaudė	1.80	Sventieji akmenys	
J. Petraitis		Faustas Kirša	2.00
Kuprelis	2.00	Sventoji Lietuva	
Ignas Šeinius		Jurgis Savickis	3.00
Kalorijo, ir doleriai	2.00	Sventoji Inga	
Vilius Bražvilis		A. Škėma	2.50
Kryžkelės	3.50	Tarp žalsvų palapinių	
A. Vienuolis		P. Kesūnas	3.00
Konradas Valenrodas	1.50	Tėvų pasakos	
Adomas Mickevičius		A. Giedrius	1.90
Lyrika	2.00	Tolmieji kvadratai	
K. Binkis		J. Grišmanauskas	2.00
Lietuva	2.75	Tautosakos Lobynas	
A. Bendorius		J. Balys	3.00
Lietuvių Literatūra	2.00	Tomas Nipernadis	
Pranas Naujokaitis		August Gailit	2.50
Lietuvių Tautos Kelias	3.00	Trylika nelaimių	
M. Biržiška		R. Spalis	1.25
Lietuvių kalbos vadovas	4.50	Tarp pelių ir vyrių	
Red. prof. Skardžius		John Steinback	1.25
Lietuviškos pasakos	2.50	Tėvųjų pasakos	
J. Balys		A. Giedrius	0.20
Lietuvių poezijos antologija	6.00	Ugnies pardavėjas	
J. Aistis ir A. Vaičiulaitis		Balys Rukša	1.00
Lėkčio atsiminimai (jaunimui)	1.50	Vėlykų pasakos	
A. Giedrius		N. Butkienė	1.00
Lietuvių archyvas	3.00	Vidurnakčio vargonai	
Bolševizmo metai		Ceslovas Grincevičius	1.50
Lietuvos Valstybės		Vincas Krėvė Mickevičius	2.00
Konstitucijos	0.70	Vaikų knygelė	
Lietuva tirny Pančiuose		M. Valančius	1.80
B. T. Dirmeikis ir V. Rastenis		Vieneri metai ir viena savaitė	
(Jonas Andriūnas ir Petras Svyrius)	1.50	B. Gaidžiūnas	1.50
Mažasis Lietuviškai		Varpai skamba	
Angliškas žodynas	2.00	Stasius Būdas	2.50
Vilius Peteraitis		Vyturėliai Laukuose	
Metūgės	1.00	Vikt. Šimaitis	0.75
B. Pūkelevičiūtė		Taupioji Virėja	
Mėnuo vad. medaus	2.50	Užuovėja	
N. Mazalaitė		M. Katiliškis	3.50
Mėšiuokas Rudnosukas	2.00	Žemaičių žemė	
Vytė Nemunėlis		A. Vilainis	1.50
Namai ant smėlio	2.00	Žemaičių krikštas	
J. Gliuda		P. Abelkis	3.50
Nemunas	2.50	Įvaigždėtos naktys	
St. Kolupaila		Augustaitė-Vaičiūnienė	1.00
Neramu buvo Laisvės Alėjoj	1.50	Žmonės ant vieškello	
B. Daubaras		Liūdas Dovydenas	1.00
Visos knygos siunčiamos paštu. Užsakant pinigų siųskite DIRVA, 1272 East 71 St.			

LIETUVIŲ DIENOS

Ilustruotas mėnesinis žurnalas, leidžiamas lietuvių ir anglų kalbomis, užsisakyti visiems. "Lietuvių Dienos" duoda kiekviename numeryje per 40 puošnių, įdomių ir aktualių nuotraukų iš viso pasaulio lietuvių gyvenimo ir veiklos. "Lietuvių Dienų" kiekviename numeryje skaitytojas ras įdomių ir aktualių straipsnių, beletristikos ir informacinės medžiagos iš pasaulio lietuvių gyvenimo. "Lietuvių Dienos" turi anglišką skyrių, parašai po nuotraukomis duodami abiems kalbomis, todėl šis žurnalas prieinamas ir čia gimusiems bei kitatautiems. "Lietuvių Dienų" vienas numeris siunčiamas susipažinimui nemokamai, prisiusus savo adresą. Metinė prenumerata 4.00 dol. Administracijos adresas: "Lietuvių Dienos", 9204 S. Broadway, Los Angeles 3, Calif.

Kelias į šviesą

Kaip Vilnijoje ginta lietuviška knyga

J. CİCENAS

(Tęsinys iš perleto numerio)

1927 m. Vilniaus mokslo apygarda (iš lenkiško tarant kuratorija) nustato naują tvarką privatinėms mokykloms steigti. Štai ta tvarka:

"privatiniai asmens arba teisėtose pripažintos draugijos, norėdamos išgauti leidimą, turi pateikti prašymą, adresuotą kuratoriui, to apskrities mokyklų inspektorijai, kurioje norima įsteigti mokyklą. Įteikti prašymai reikia ne vėliau birželio mėn. 1 d. tų metų, kuriais mokyklai turi pradėti veikti. Prašymai su reikalingais dokumentais reikia skyriumi paduoti kiekvienai mokyklai, nežūrint ar ji ligi šiol jau veikė ar tik dabar turi būti įsteigta. Prie prašymo turi būti pridėta: 1. notaro paliūdytas atitinkamų asmenų pasigadėjimas, kad jie priima atsakomybę už medžiaginį mokyklos išlaikymą ir už jos dorovinę kryptį, 2. tikslus mokyklos buto apibūdinimas, t. y. mokyklos adreso nurodymas ir jos planas su skaičių duomenimis patiekimas, 3. apskrities gydytojo, apskrities storastos patvirtintas, nutarimas, kad minėtas butas tinka mokyklai sveikatos atžvilgiu, mokyklos tipo (4 skyrių, 5 skyrių ir t.t.), jos programos dėstomosios kalbos, mokinių vartojamų vadovėlių, bendro ir atidarinant mokyklą klasių skaičiaus nurodymas, 5. atsakingo mokyklos vedėjo pristatymas, tiksliai nurodant jo mokslą ir kvalifikaciją, o taip pat ir žinias apie jo asmenį: amžių, tautybę, tikybą, ligšiolinę praktiką, ar teismo nebaustas ar policijos neįtartas ir t.t."

Istatymas įstatymu, o gyvenimas?

Va, Jurkonyse, Meštūnuose, Daržinkuose ir kt. Vilniaus —

Trakų aps. kaimuose butai, kurie tiko lenkiškai mokyklai, nebetinka lietuviškai. Švenčionių ir Brėslaujos apskr. gydytojai iš viso atsisako važiuoti patikrinti butų mokykloms tinkamumo.

Kai 1927 m. spalio 5 d. uždaroja lietuvių mokytojų seminarija, kitą vasarą organizuojama vasariniai kursai kvalifikacijos papildyti. Kursus lanko per 70 pr. mokyklų mokytojų. Kuratorija tyli. Bet kai paprasčiausia valstybinės egzaminų komisijos, praneša neprišiusianti. Girdi, kas nori egzaminus laikyti, teusirašo kuratorijoje ir talaiko lenkų kalba. Užsirašoma. Tada nauja klūtis: tegali laikyti tie, kurie jau mokytojų buvo prieš 1925 m. spalio 1 d. Mažai, reikia gauti apskrities mokyklų inspektoriaus pažymėjimą, kad noris egzaminus laikyti yra tvirtinamas 1928-1929 mokslo metams. Tai tau akligatvis: inspektorius netvirtina, kaip neįkvalifikuoto, o kuratoriui neleidžia kvalifikuotis, nes nėra inspektoriaus patvirtinimo.

O kas lenkų mokytojų kvalifikacijos? "Vilniaus Aidas" Nr. 36, 1926 m. praneša, kad iš 486 lenkų mokytojų, esančių Vilniaus mokyklų kuratorijos žinioje, tokių kvalifikaciją, kokią gauda iš lietuvių, buvo įsigiję... 8 mokytojai lenkai. Balsoję kuratorijoje iš 643 mokytojų tik 24 buvo kvalifikuoti.

Kvalifikacijos kvalifikacija, mis, bet kas lenkų mokytojų moralė? Šaltosios kaimo, Užbalio vls., lenkas mokytojas baudžia vaikus rykštėmis. Plakimui skiriami tos pat klasės draugai.

Seidubrėje, palei Druskininkus, iš mokinių reikalauja kasdien po kiaušinj. Našūnuose, Kaniavos vls. mokytoja paskiriama klebo-

no tarnaitė lenkė, o Baliūnuose — už blogą elgesį iš liet. mokytojų seminarijos pašalintas V. Mikulevičius. "Garsas" Nr. 24, 1920 m., praneša, kad lenkas mokytojas iš vaikų tėvų pasiskolino gana daug pinigų ir negrąžina ir juo policija tesusirūpina tada, kai sugaunamas laikrodžius bevagių. Gėlių km., Gervėčių vls., mokytojas mokyklai skirtas malkas parduoda žydai smuklininkui ir joms pervežti išvaro 90 pastočių. Vidugiriuose, Suvalkų aps., mokyto. Gniazdowski pas vaikus teiraujasi: ar tėvai ima lietuviškus laikraščius, ir apie tai praneša policijai. 1925 m. lenkas mokyto. Brzegon Dūkšte kartu su policija tardo ir muša kelis Antakmenės kaimo vyrus. Ana, Lydoj darbuojasi apskr. mokyklų inspektorius Wos. Jis likviduoja, be kitų, liet. mokyklą Armioniškyje, Asavoje, Varanave, Beniakainyse; Būtrimonyse, Kalesniuose ir Nočioje. Jis kartu su žandarais eina per kaimus ir tikrina kas ima lietuvišką spaudą. Tai buvo pabaisa. Bet, laimė, inspekt. Wos išieškoja lenkų mokytojų algoms ir mokyklų remontui skirtus pinigus. Policija suima ir išveža.

Przek — mokyklų inspektoriaus Brėslaujoje pareigūnas — ilgą metą siaučia su Straž Kresowa gaujom, bet pagaliau 1938 m. girtas sukandžioja Švenčionių saugumo inspektoriaus Komorowskio meilužį ir gauna muštį, o po to nuvežiamas į psichiatrinę ligoninę.

Kaip "Vilniaus žodis" Nr. 324 praneša, Rimšės pr. mokyklos mokytojas Gryniewiczis veda vaikus Augūnėlių ir Vilokų palivarkan bulvių kasti. Palūšęs pr. mokyklos mokytojas, pamokoms pasibaigus, vaikus verčia vežioti smėlį ir akmenis į statomam namui.

Tėvai reikalaujantieji mokyklų turėjo būti pasirašę visam kam. Ana, Tomas Leika "1928. 2. 2. Vilniaus apygardos teismo iš mokinių reikalauja kasdien po kiaušinj. Našūnuose, Kaniavos vls. mokytoja paskiriama klebo-

niuose, Dieveniškų vls., reikalauja lietuviškos pr. mokyklos. 1927 m. Kretonyse, Švenčionių aps., policija visas 6 valandas tardė Ceciliją Rastenytę. Tai 9 metų mergytė, kuri atsisakė eiti į lenkiškąją mokyklą. Ta mergytė buvo sumušta iki sąmonės netekimo.

Ir vistik lietuviškoji mokykla veikė. 1921-1922 mokslo metais Švenčionių "Ryto" mokykloje (valdžios patvirtintose) mokėsi 2.874 lietuviai mokiniai. 1925-1926 mokslo metais Vilniaus "Ryto" mokykloje buvo arti 4.000 mokinių. "Ryto" vakarinius kursus 1928 m. lankė 1.767 klausytojai. Švenčionių liet. gimnaziją 1922-1923 mokslo met. lanko 138 mokiniai, Vilniaus liet. gimnaziją tais pat metais 507 mokiniai, o mokytojų seminariją Vilniuje — 170 mokinių.

Kai užėina pasirošimai ultimatumui, iš geriausiųjų mokinių, iš kurių 350 liet. pradžios mokyklų belieka... 2 (viena pačiame Vilniuje ir viena provincijoje). 1939 m. birželį uždaroja paskutinę lietuvišką pradžios mokyklą.

Privatinė liet. mokykla buvo lyg akuotas lenkų akyse. Ji, be kita ko, grovė ir valstybinės tautybių statistikos teigimus. Ana, Gardino aps. statistika terado 975 lietuvių. Ir tie 975 lietuviai 1928-29 mokslo metais turėjo 20 privatinį mokyklų. Asmenys ar lenkai statistikai terado 5 lietuvių. Veikė gi ten 11 liet. mokyklų, vadinas, vienam gyventojui teko 2 su visum mokyklos. Mockiškes vls., Lydos aps., valdinė statistika rado 28 lietuvių, ir tie 28 išlietuviai 2 pr. mokyklas Jundziliškyje ir Strielčiuose ir dar stengėsi 2 naujų Kužuose ir Jurgionyse. Girininkų kaimas (233 gyv.) prašo liet. mokyklos. Kaip gi duosi, jei Ščiuočio vls. nerasta nė vieno lietuvi.

Valazino apskrity, anot statistikos, 63 lietuviai, ir jie, akieplėš, prašo mokyklų šiuose kaimuose, būtent — Salose, Valdzikuose, Pasaliuose, Ramaškonyse ir Tumašonys.

Vyšniavo vls., švenčionių aps., lietuvių terasta 5. Ir jie prašo "Ryto" mokyklos, o jau turi Šv. Kazimiero skyrių ir lietuvių ūkio draugiją.

Peršukščio vls. valdinė statistika neranda nė vieno lietuvi, o tuo tarpu veikia 2 "Ryto" mokyklos ir ateina 17 egz. liet. laikraščių.

Ak, uoliegi lenkai valstybininkai rasit manė: — nebus mokyklų, nebus ir lietuvių.

Lietuviui gailu buvo kiekvieno slopinamo židinio, bet ypač giliai pergyventa Vilniaus dviklasės mokyklos uždarymas. Tai pirmoji visoje mūsų istorijoje sava pradžios mokykla. Jos kilnė ir raida šit kokia: 1904 m. Vilniuje buv. Pranciškonų rūmuose įsisteigia lietuvių Savitarpinės Pašalpos Draugija. Ta draugija po metų įsteigia lietuviams vaikams prieglaudą. 1906 m. tai prieglauda išlaikyti steigiamą lietuvių neturtėlių vaikų globos draugiją, kuri ir sumano suorganizuoti pradžios mokyklą. Komisijon jėgo: dr. J. Basanavičius, E. Vileišienė, kun. dr. A. Viskantas, dr. St. Matulaitis ir mokyto. Pr. Klimaitis. 1907 m. gaunama valdžios leidimas steigti Vilniuje 2 klasių mokyklą su liet. dėstomąja kalba. 1907. 9. 15. mokykloje pirmoji lietuviškoji pamoka. Ši dviklasė mokykla, veikusi be pertraukos ir vokiečių okupacijos metu, paruošė prieauglių pirmajai savajai lietuviškajai gimnazijai, kuri pradėjo darbą 1915. 10. 18. Vilniuje.

1924 m. rugsėjį Vilniaus lietuvių dviklasė mokykla, mokyklų inspektoriaus Eimonto įsakymu, sujungiamas su lenkų mokykla. Tų metų spalio 28 d. policija ir žandariai jėga išmeta iš buv. Pranciškonų rūmų ir pačių lietuvių prieglaudą. Ten, kur krykštavo vaikai ir taip švietė lietuvių židyns, per dvi savaites dieną naktį budi keli ginkluoti (ant šautuvų durtuvus pasinėrę) policininkai. Kas žino, vaikučiai, bandys nuogais kumštuokais šturmuoti ir atsiamti savo nio elementorių "Kelias į šviesą". Vienas policininkas sa...

Lietuvos aukso žaizda

(Atkelta iš 1-mo pusl.)

kancijų bolševikų laivų proga pasitaikys, buvo nežinia, — reikėjo skubinti. Lietuvos atstovai Švedijoje neprotestuojant dėl savo krašto aukso persiuntimo į "gero kaimyno ir sąjungininko" valstybinį banką, tų dviejų švedų ministrų būk privačiai partarta vykdyti indėlio savininko, Lietuvos Banko valdybos pareidymą. Juo labiau, kad Lietuvos atstovo tuojau po pasikeitimų jo krašte buvo notifikuota Švedijos užsienio departamentui, kad Lietuvoj viskas tvarkoj, kad ten veikia legalūs organai. Žinoma, Riksbanken vadovybė ir vyriausybės vyrai būtų turėję šalčiau pagalvoti ir suprasti, kad Lietuvos atstovo būta parasto žmogaus kaip ir daugelio kitų. Būtų jis pasipriešinęs pareidymui iš Kauno aukšą išduoti, būtų bemaatant atleistas iš geros tarnybos, iškraustytas iš gražaus buto, gal dar ir dvaro prie Nevėžio nustotų.

Lietuvos atstovui laikantis kaip jis laikėsi, iš kitos pusės išvystė nepaprastą akciją jo raudonoji diplomatinė kolegė, Sovietų ministeris ir laisvos mėlės skelbėja-ragana, ponja Kollontay. Ji, pasirodo, zujo visur ir smarkiai skubino. Tai, girdi, buvo ir Lietuvos Banko ir Gosbanko interesas, kad transportuojamas auksas Stockholme neužsigulėtų. Daniją ir Norvegiją okupavęs Hitleris juk galėjo dar daugiau išieiti iš proto ir okupuoti ir Švediją. Lengvai laimėjusi aukšą, Kollontay galėjo vėliau

netgi su vilkiniu šunimi. Vingerus Pranciškonų skersgatvis, ir per lietuvių vėją maži mažičiai vaikučiai ėjo naujos pastogės, pirmutinis prie krūtinės glaudė policininko sulaužytą mokyklos kryžį, o šalimais enantis draugas nešė apiplėsytą A. Jakučio nio elementorių "Kelias į šviesą". Vienas policininkas sa...

parodyti nuosirdumo ir dėkin-gumo maišan įveltam Gyliai.

Bet kad švedus pastacių prieš Ponciją Pilotą Haagoje, reikia vieno fakto, vieno įrodymo. Būtent, kad Lietuvos atstovo Švedijoje aukso reikalą kur reikiant ir savu laiku būtų buvę protestuota, pabrėžiant, kad Lietuvos Banko valdybos pareidymas buvo okupanto išprievartautas. Nesant iš mūsų pusės tokių įrodymų, vienais moraliais pagrindais būtų sunku laimėti pražiupsoto aukso bylą.

Kad Gyls nesipriešino aukso išvežimui patvirtina ir tas, daug kam žinomas faktas, kad jis visą laiką, iki Glovackio atšaukimo mūsų atstovų iš užsienio ir dvartų nusavinimo, rodė "liaudies vyriausybę" klsnų lojalumą. Net iki paskutiniausio momento, iki to, kada iš Kauno buvo įakyta perduoti pasiuntinybę poniai Kollontay, jis painformavo Švedijos užsienio departamentą, kad jis tai atliks. Tik jo tarnautojams smarkiai pasipiktinus ir pasipriešinus, reikalas buvo paskutinių metų kiek kitaip su-tvarkytas.

Tadas Brasta

DĖMESIO LIETUVIAI!

Jeigu jums namuose ko pri-trūksta — atminkite lietuvišką krautuvę — 6113 St. Clair gat-vėje. Ten rasite televizijos apar-atų pradėdant nuo \$176.95; puikių gazineių ir elektrinių vir-tuvų 94.95; siuvamų ir skal-biamų mašinų; šaldytuvų; oro vėsinimo aparatų; įvairiausių baldų; miegamųjų, valgomojo kambario; virtuvės stalų ir kė-džių ir t.t.

Viską gausite jums prieinama kaina. Skambinkit /HE 1-8602 arba užieikite į 6113 St. Clair Ave. Duodame ilgam išsimokė-jimui įnešus labai mažą sumą. Duodame ir dideles nuolaidas.

IDALO PALESSE

JO VEIKLA VOKIEČIŲ KARO ŽVALGYBOS TARNYBOJE IR MIRTIS — 2-ROJO PASAULINIO KARO METAI

Vertė VLADAS MINGELA

Saulėtoji Italija. Dangaus žydrumo skraido, kaip išblizgintos, gražios ir baltos žuvėdros. Jos kartais nusileidžia visai prie pat vandens, pre jūros suraus vandens, stailga vėl, šūvio greičiu, šauna į viršų. Jų daug: masės aplinkui nardo ir šaukia klykia, kiek įmanydamos, kiek galėdamos. Jos akyls ir gerai matnčios. Iš augštai skrisdamos stailga neria į vandenį ir nusitvėrusios neatsargią žuvytę, vėl kyla ir dingsta tolumoje.

Vasaros, tvankios vasaros, šilima, veikia žmogų. Saulė, tos šilimos gimdytoja, iš augšto dangaus tik juokiasi. Saulė ir viskas kas po saule gyvena — džiaugiasi šia valanda. Vasaros burtai ypačiai paveikia žmogų — ar jis būtų civilis ar kariškis, uniformą dėvįs žmogus, tačiau po kurią irgi plaka gyva jau-žmogaus širdis.

Moterys, ypačiai šią vasarą, šiandien, vos pražydusių žolių spalvomis šypsojosi. Užtat šilima, saulės spinduliai, dangaus mėlynė, jūra ir kupini įvairių siekimų žmonės, sudarė kažką, sunkiai apibūdinamo, viena-lyčiai didelio, linksmo, viliojančio žaidžian-čio, verkiiančio, liūdinčio ir besijuokiančio, — gyventi, pagreitintai gyventi kviečiančio.

Scilijoj, Catanijos uosto įrengimų mīške, ant pusiau sūliūzusios dėžės sėdi jaunas italias: neaugsto jis ūgio, kaip anglis juodo-š ūkimis, brunetas. Jis lyg ir nuobodžiauja šią valandą. Jis nūniuoja, kažkur jau girdėta, itališką dainelę, teisingiau — jos melodiją. Iš šalies žiūrint atrodo, jog tas jaunas italias labai nuobodžiauja: neturi kur,

kuo ir kaip nuobodžiai slenkantį laiką praleisti. Tuo tarpu uosto srityje, kur tik nepa-žvelgtum, iš visų pusių — darbas verda. Balsai karišku griežtumu skamba. Rėkavi-mai kariškių ir uniformos primena frontą. Kariški laivai: dideli ir mažesni skubos keliu iškraunami. Amerikiečių ir anglų karių žals-vos — chaki uniformos žaidžia saulės atokai-toje. Tos uniformos dengia rūpescio kupinas jaunas kareivių širdis.

Tolydžiui augant laivo iškrovimo tem-pui, tas jaunas italias, jau ankstyvą rytą čia budi. Jis vaikštinėja, bet dažniausia sėdi. Jo kaktą dažnai rūpesciai suraukšlėja. Jis kažką, mąsto, lyg skaičiuoja — bet vis toje pačioje vietoje, jo pamėgtoje vietoje. Uoste gyvenimas verda net iki vėlaus vakaro. Čia mes matome mases, kalnus, karo medžia-gos: municijos ir amunicijos. Bet nemažiau sutiksime jaunų žmonių, ir kario uniformą įvilktų. Tūkstančiai kareivių laivais atplau-kia, išsikrauna, ir nudulka įvairiais keliais, bet ta pačia kryptimi. Masės karo medžia-gos išveža autovežimiais irgi ta pačia kryp-timi. Ir tai vis kartojasi be galo be krašto. Ir vėl ir vėl...

Betgi priešpiečio metu to jauno italo vėl pasigendame. Tuo laiku, jis kažkur dingsta. Kur jis? Ką gi jis veikia tuo metu? Kokie svarbūs reikalai jį kažkur nuvilioja? Jo niekas ir niekur tuo laiku nemato. Tačiau, jeigu kas juo rimtai susirūpintų, galėtų jį pasekti. Nebūtų sunku nustatyti, ką veikia tas jau-nas, nerūpestingas italias. Paėjęs kartu su juo, gal mylią atstumo nuo miesto centro,

rasime seną, sulinkusią nuo metų naštos, paprastą ūkininko daržinę. Žvilgtėrėję bent pro plyšį vidun — matome krūvas šieno ir šiaudų. Vienoje pusėje šienas lubas remia, kitoje — šiaudai. Iš kairė — urvas. Lįskime bent mintimi į jį. Pralindę, pačiame daržinės kampe, randame tuštumą. Kaip tik čia ir ra-sime tą jauną italą, kuris kasdien priešpiečių metu, dingdamas iš uosto, atsargiai žvalgy-damasis, atlieka tuos pačius veiksmus, ką ir mes savo mintyse atlikome. Jis atsiduria antroje urvo pusėje, daržinės vidaus kampe. Kampe lentų sienoje prapjauta pora skylių, kurios atstoja mažyčius langus. Tuo metu jis atsargiai atsikasa šiene paslėptą dėžę. Akyliai ją nuvalo, nubraukia sieną ir šiau-dus. Atsargiai atidaro ją. Matome — apa-ratą. Tai mažas siunčiamosios radijo stoties aparatas. Pasukinėja ratukus: paspaudžia mygtukus. Ima veikti radijo siunčiamosios stoties telegrafas. Plonyčiai, vos girdimi gar-sai: tip!-tip!-tip! ilgi ir trumpi pipenimai pasigirsta. Tas jaunas italias telegrafuoja...

Nuo 1943 m. birželio mėn. alijantai pra-dėjo savo kariuomenės didelio masto išlaipi-nimo operacijas. Plane numatyta pačios Si-cilijos užėmimas; šiam pavykus — visos Italijos nuo vokiečių išvalymas. Bet vokie-čių karo žvalgyba iš anksto pasirūpino, jai svarbiose vietose informacinių taškų suor-ganizavimu. Jie turėjo sekti priešio judėjimą ir informuoti vokiečių karo žvalgybos štabą. Tuo tikslu toks stebėjimo punktas — taškas ir buvo įsteigtas tarp Catanijos ir Aderno. Ši vietovė vokiečiams buvo tuo svarbi, ka-dangi pro uostą vingiavosi tik vienas svar-bus kelias, kuriuo dieną ir naktį vingiavosi ir judėjo autovežimiu virtinė. Šiuo karišku judėjimu labai rimtai rūpinosi tas "nerū-pestingas" italias: jis vadinosi Idalo Palesse. Tad iš tos senos, pusiau apgruiuvusios daržinės, Idalo Palesse, priešpiet, tuo metu,

kada smarkiai pakyla visų Italijos radijo stočių darbo itampa, teikia informaciją vo-kiečių karo žvalgybos centrui. Ir taip ištisą savaitę. Jis dieną dienon stropiai ir atydziai seka to uosto laivų, traukinių, karinių sunk-vežimiu judėjimą. Jo informacijos paprastai matematiškai tikslios. Klaidų jis beveik ne-daro. Vokiečių karo žvalgyba juo patenkinta, daugiau — ji stebisi Idalo Palesse geni-jalumu.

Tačiau jis yra psichologas. Jis tą savo sekimą moka užmaskuoti ir ne tik kad nesukelia alijantuose įtarimo, bet priešingai — įsigyja alijantų karių tarpe draugų ir nuosirdžių simpatijų. Jis paslaugus. Jis gali juos painformuoti apie visas pramogų užei-gas. Šis jaunuolis atrodo neturi rūpescio ir karo šmėkla jo nebaugina, jo nejaudina, jo nepaliečia. Karių klausiamas nurodo kur ga-ima gauti gero italų vyno. Jis taip pat žino, kur gyvena gražios jaunos italės. Kariškiai juk išsiilę moterų... Jam sekasi. Pagaliau susidraugauja: įgyja vieno anglų pulko vado pasitikėjimą. Jam pavedamas maisto užpir-kimas to pulko virtuvei. Jis dažnai lankosi, daugiau, jis kasdieną esti pulkininko bute. Jis ir čia tinka: jis patarnauja to pulkininko artimiesiems — svečiams. Sėkmei gerai tar-nauja jo puikus anglų kalbos mokėjimas. Idalo Palesse moka atskirti iš nugirstų kalbų — "Kur pelai, o kur grūdai". Susivokęs kas yra svarbu ir naudinga vokiečiams, tuoj skuba telegrafuoti.

Rugpjūčio vidury, tas angli pulkinin-kas, kartu su savo pulku išvyksta į Messiną. Idalo Palesse nepaliekamas. Juk jis pulko tarnyboje nepakeičiamas. Tuo tarpu per jį vokiečių karo žvalgyba kasdien vis gauna labai svarbių ir patikimų žinių. Per jį juk vokiečiai sužinojo apie Pietų Italijos puolimą. Vokiečių kariuomenės generalinis štabas mo-kėjo padaryti reikiamas išvadas. Vokiečiai pagaliau sužinojo, jog alijantai numato įkal-

ti pirmą prietilčio stulpą prie Salerno. Pa-galiau jiem buvo pranešta puolimo valan-da... net minutė. Kalbamas planas numatė Kalabrijos stovinčios vokiečių kariuomenės apsupimą — jos sunaikinimą. Idalo Palesse išgelbėjo tūkstančiams vokiečių gyvybę. Mi-nimo pulko dalinys su pulko vadu vėl per-keliamas naujon vieton. Apie tai Idalo Pa-lesse praneša savo šnipinėjimo centrui. Ka-dangi ten jo darbas neduotų reikiamų vai-sių, jis gauna naują paskyrimą. Išvyksta į naują vietą — St. Giovanni, prie Neapolio. Naujoj vietovėj vėl emė sekti laivų judėjimą: pakrovimą ir iškrovimą. Paviko užmegzti ryšį su vokiečių karo žvalgybos centru.

Bet čia jis pajuto, jog yra sekamas. Alijantų kontrolžvalgyba nesnaudžia. Idalo Palesse turi ne tik genijalų protą, bet jo neapleidžia instinktas. Jis jaučią pavojų. Vėl praneša vokiečiams. Gauna skubų įsa-kymą pakeisti gyvenamą vietą. Slapto šrifto kodu naudodamasis jis informuoja centrą ir pats gauna nurodymus. Įsakymą gauna ne-kiek neperanksti. Vos keliom valandom pra-ėjus, amerikiečių CIC smogia trluškinantį smūgį visam vokiečių šnipinėjimo centrui — Pietų Italijos srityje. Voratinklis suar-domas. Nukentėjo daug žymių vokiečių slap-tosios tarnybos agentų. Suėmimai vyko be paliovos. Bet ir čia apsukrusis Idalo Palesse išsisuka. Pabėga.

Karo žvalgybos tinklas prilyginamas vo-ratinklui. Štai alijantai, o ypačiai ameri-kiečių kontržvalgyba, ta voratinklį sudras-kė. Voras vėl iš naujo atstato: vokiečiai emėsi jį vėl iš naujo megzti. Informacinės tarnybos voratinklis, tačiau nesimezga. Nau-ji agentai vėl gi nepatikimi. Trūksta tikslu-mo. Žinios ateina pavėluotai. Daugelis italų pabugo ir mėtė pavojingą žaismą. Amerikie-čių ir anglų kariuomenės žygiuoja pirmyn.

(Bus daugiau)

Kovotojas 64 langeliuose

Pasikalbėjimas su šachmatų meistrui P. Tautvaiša.

Sakoma, jog pereitų metų žiemą policija, suėmusi pasižymėjusį plėšiką Willie Sutton, pas jį rado knygėlę vardu "How to think ahead in chess." Tuo būdu paaiškėjo, kad šis piktadarys buvo vienas iš 8.000.000 JAV šachmatų mėgėjų, praleidžiančių ilgas valandas, belauždami savo galvas prie 64 langeliuose išmėtytų šachmatų figūrų, stengiantis kaip galint rafinuotiškiau būdu rasti išeitį iš gana keblių padėčių.

Lietuviai gali džiaugtis savo tarpe turėdami visą eilę gerų šachmatininkų, jų tarpe vieną JAV gyvenantį šachmatų meistrą Povilą Tautvaišą, kuris sau duoną užsidirba ne taip, kaip mūsų augščiau paminėtasis Sutton, bet sunkiu rankų darbu — Chicago's Burlingtono geležinkelio prekių stotyje.

Norėdami daugiau patirti apie mūsų šachmatų meistrą gyvenimą, kreipėmės į jį patį pateikti apie save žinių ir atsakyti į kai kuriuos klausimus. Meistras Tautvaišas maloniai sutiko pasidalinti mintimis su šio laikraščio skaitytojais, kas įgalino mus paminėti taip daug šachmatų srityje nuveikusio asmens darbus.

Pradžiai meistrą paprašėme pasipasakoti apie savo jaunąsias dienas, kurias jis pradėjo 1916 m. gegužės mėn. 6 d. išvydamas dienos šviesą Byciove (Rusijoje), kur jo tėvai buvo evakuoti I-jo pasaulio karo veiksmams pasiekus Lietuvą.

— Iš pat jaunų dienų turėjau palinkimą prie sporto įvairiausiose jo pasireiškimuose — kalbėjo meistras. Ypač aktyvus buvau plaukyme, lauko ir stalo tenise. Vėliau mano dėmesys vis labiau kryptavo į šachmatų lošimą, gal dėl to, kad iš jaunų dienų buvau pajėgus matematikai. O šachmatuose bemaž kiekvienas eijimas yra savotiškas uždavinys. Turiu pasakyti, jog šachmatai buvo lyg ir mūsų šeimos žaidimas, nes tiek mano motina, tiek sesuo yra pajėgios šachmatininkės, vertinant moterų — mėgėjų mastu.

— Kada intensyviau pradėjote domėtis šachmatais ir kokie buvo Jūsų stambesnieji pasiekimai?

— Čia ilga istorija, bet nors trumpai į šį klausimą atsakysiu. Intensyviau šachmatais domėtis pradėjau 1931 m., o pirmieji stambesni pasiekimai atėjo persikėlus į Kauną 1934 m., kur studijavau V.D. Un-to teisių fakulteto skyriuje. Jau sekančiais — 1935 m. V.D. Un-to pirmenybėse pasiglemžiau I-ją vietą. 1936 m. Kauno miesto pirmenybėse, dalyvaudant visam tuolaikiniam Lietuvos šachmatų elitui, užimu 6-tą vietą ir šis mano pasiekimas buvo raktas, kuris atidarė duris į Lietuvos valstybinę šachmatų rinktinę 1936 m. jau išlipu į tarptautinį šachmatų horizontą, atstovaudamas Lietuvą Muencheno pasaulinėje olimpiadoje, lošdamas 8-toje lentoje, o sekančiais metais man suteikus šachmatų meistrą vardą dar labiau sutvirtino mano poziciją šachmatuose.

— Kokiuose stambesniuose šachmatų turnyruose Jums teko dalyvauti ir kokią pasekmę pasiekėte?

— Stambesniais turnyrais laikau abi pasaulio komandinės olimpiadas — Muenchene 1936 m. ir Buenos Aires (Argentina) 1939 m. Tarptautiniai individualūs turnyrai: Augsburg 1946 m. (3-4 v.), Hanau 1947 m. (5-6 v.), Vokietijos DP šachmatų meistrų pirmenybės Schleissheime 1947 m. (1-2 v.), Oldenburg 8 tautų šachmatų meistrų turnyre 1948 m. (1 v.), JAV "open" šachmatų pirmenybės.

EDV. ŠULAITIS

nybės. Detroito 1950 m. (18 v. iš 120 dalyvių), Trass-Mississippi pirmenybės Davenporto 1952 m. (3 v. iš 70 dalyvių).

— Jūsų šachmatininkiška veikla JAV ir ką esate numatę ateityje?

— Į šią šalį atvykau 1949 m. Bostonian ir jau tais pat metais, dalyvaudamas Bostono miesto pirmenybėse laimėjau I vietą, o Mass. valstybės pirmenybėse 1950 m. II vietą. Persikėlus į Chicago — Factor Memorial (8 geriausių Chicago šachmatininkų) turnyre 1950 m. (1 v.), Chicago's miesto pirmenybėse 1951 m. (1 v.) ir 1952 m. (2 v.), Illinois valstybės pirmenybėse Decatur 1951 m. (1 v.) ir 1952 m. (1 v.). Taip pat esu aktyvus Chicago's liet. sporto klubo Perkūno narys ir žaidžiau už Perkūno šachmatų komandą, kuri 1952 m. tarptautinėse Chicago's miesto pirmenybėse laimėjo I vietą. Šiuo metu kovuoju 1953 m. Chicago's miesto pirmenybėse abiejuose frontuose: individualiai ir komandiniai už Perkūną.

Birželio mėn. numatau dalyvauti stipriose Trans-Mississippi pirmenybėse Davenporto (Iowa). Nuo dalyvavimo visų JAV "open" pirmenybėse, kurias įvyks Milwaukee mieste liepos mėn. teks susilaikyti. Tos pirmenybės trunka net 2 savaites, tad nedalyvavimo motyvas visiems pažįstamas ir artimas šiam krašte "time is money."

— Jūs, kaip aktyvus šio krašto šachmatininkas, be abejo, pažįstate JAV šachmatų gyvenimą, todėl būtų malonu apie jį šiek tiek išgirsti?

— Kaip ir kitose gyvenimo srityse, "time is money" yra įspaudęs ryškų antspaudą į JAV šachmatų gyvenimą. Dėl laiko stokos, dauguma turnyrų pravedami šveicariška sistema, kuri turi aiškių trūkumų. Dažnai lošama net 3 raičiai dienai, kas Europoje yra visai negirdėtas dalykas, net sumazinant dar ir galvojimo laiką. To pasekoje, partijų kokybė smunka, o pirmąsias vietas dažnai išlenda silpnoki žaidėjai, lydimi laimės. Vietiniai žaidėjai tuos trūkumus gerai supranta. Bet jie sako: nesvarbu, kas ten, kodėl ir kaip laimėjo; svarbu, kad turėtą "good time". Reikiama, svarbu yra padaryti malonų savaitgalio "trip" ir per dvi dienas sulošti visą turnyrą. Aišku, į pažangą šis kelias neveda.

Platesnio atgarsio šachmatų čia neturi. Visas šachmatų gyvenimas koncentruojasi didžiuliose miestuose. Pirmoje eilėje New Yorko, toliau — Chicagoje, Philadelphiaje, Bostone. Tiesiog amerikiečių galvojimas, užsiminus apie šachmatus, pasireiškia taip: "šachmatai? O kiek galima uždirbti juos lošiant?" Pinigas, tad laikomas absoliučiu visų vertybių mastu.

Tačiau, man atrodo, kad pastutiniuoju metu amerikiečių nepasisekimai tarptautinėje plotmėje, ypač pralaimėjimai prieš Sov. Sąjungą, kiek pažadino jų ambiciją. Šis reikalas neseniai buvo pora kartų palietas ir New Yorko Times vedamuosiuose. JAV šachm. federacija ima rodyti atkūto žymių, o tautinės "open" pirmenybės pradeda sutraukti rekordinį (virš 100-) dalyvių skaičių. Norėčiau tikėti, kad tai yra pirmieji naujo JAV šachmatų gyvenimo pavasario ženklai.

— Kokių žygių reikėtų imtis, norint šachmatus labiau išpopuliarinti JAV lietuvių tarpe. Ar būtų naudinga steigti atskirus šachmatų būrelius, ar šachmatininkams glaustis prie sporto klubų?

— Tenka pasakyti, jog atskirus šachmatų būrelius steigimas yra glaudžiai susijęs su vietinėmis sąlygomis. Tačiau, venčiant didelio susiskaldymo, geriausia būtų šachmatininkams jungtis prie sporto klubų.

Siekiant šachmatų žaidimo išpletimui lietuvių tarpe, susiduriama su tomis pat kliūtimis ir sunkumais, kaip ir bendrame sporto organizaciniame darbe: laiko stoka, materialinė pažūra į visą, kas apie mus vyksta ir iš to išplaukias pasyvumas. O pusis sporto klubų ar šachmatų būrelių finansinės būklės klausimas. Mes matome, kad šiame krašte tik pilną nesąsios sporto šakos: baseball, football, basketball, puikiai bujoja. Kitų sporto šakų vienintelė atrama — sporto mėcenatai.

Šiose sąlygose siekiant pažangos šachmatuose, o lygiai ir kitų sporto šakų išpopuliarinimui darbe, turime remtis dviem veiksniais: 1) organizatoriais, tai energingais žmonėmis, kurie ekonomiškai patirdami tik nuostolius, o praktiškai, dažniausiai nesulaukdamai nei padėkos, auksa savo energiją šiam idėjai darbiui; 2) spaudos darbuotojais, tais, kurie laikraščiuose žurnaluose puslapiuose kovoja prieš dvasinį bei tautinį susnūdimą, galutinį sumaterialėjimą. Bet ir jų darbas neš vaisių tik tuo atveju, jeigu jis susilauks pritarimo ir paramos platesniuose sluoksniuose. Mūsų lietuviškoji visuomenė neturėtų pamiršti, kad jų darbas, jų kova yra taip pat kova už mūsų tautos egzistenciją iš viso.

— Ką Jūs galėtumėte palinkėti jaunesniems šachmatininkams, einantiems gražių šachmatininkų kelių?

— Su džiaugsma reikia pasakyti, kad JAV mes turime gražius šachmatų praeigūlius, su centrais: Bostone, Chicagoje ir New Yorko. Bet to yra permaža. Jaunimas turėtų plačiau susidomėti šachmatais, nes tai yra mūsų šachmatų gyvenimui svarbus klausimas — būti ar nebūti.

Visai dar nesirengdamas išeiti į pensiją, norėčiau priminti mūsų jauniems šachmatininkams, kad jiems tenka garbingas palikimas. 1930 m. Hamburge, 1931 m. Prahoje, 1933 m. Folkestone 1935 m. Varšuvoje, 1936 m. Muenchene, 1937 m. Stockholme, 1939 m. Buenos Aires — visose šiose pasaulio šachmatų olimpiadose mažutės Lietuvos komanda, būdama pirmąjį kartą, visad palikdavo eilę didžiulių ir galingų valstybių užpakalyje savęs. Šis palikimas uždėdą pareigą ir atsakomybę jauniems. Iš visos širdies linkiu jiems gero vėjo!

Chicago's LSK Perkūno krepšininkai ir tinklininkai, kurie jau 2 metus iš eilės yra š. Amerikos lietuvių meistrai. Atrodo, kad apygardos pirmenybėse, kurios įvyks balandžio 25-26 d., Clevelande, jie bus rimčiausi varžovai dėl nugalėtojų titulo.

SPORTAS

VEDA ALGIRDAS BIELSKUS

APYGARDOS KAMUOLIO ŽAIDIMŲ PIRMENYBĖS CLEVELANDE

Naujai įsteigtosios Vidurinių Rytų Sporto Apygardos vadovybė, siekdama kuo daugiau pagyvinti sportinį judėjimą nutarė šių metų bėgyje surengti visų mūsų sporto klubuose kultivuojamų sporto šakų apygardos pirmenybes. Pirmiausia numatoma praversti apygardos kamuolio žaidimų pirmenybes, kurios, iš anksto susitarus, yra pavestos surengti Clevelando LSK žaibui, š. m. balandžio 25-26 d., Clevelande. Programoje numatoma krepšinio vyrams ir moterims bei tinklinis vyrams ir moterims.

Šios pirmenybės bus bene didžiausias įvykis šių metų sportiniame Clevelando gyvenime. Be dviejų Clevelando klubų — LSK žaibo ir Sv. Jurgio parapijos laukiama gausaus sportininkų būrio iš Chicago, Detroito ir, gal būt, iš Dubois ir Daytono, kur veikia čia gimusių lietuvių sporto klubai. Rengėjai tikisi, kad Clevelando bendrinės lietuviškosios organizacijos bei plačioji visuomenė, suprasdama sportinio judėjimo reikšmę šių dienų jaunimo auklėjimo bei lietuviškos išlaikymo darbe, tikrai neatsisakys šias varžybas paremti.

INFORMACIJOS APYGARDOS PIRMENYBIŲ REIKALAIS

Žaidimų tvarkraštis

Šeštadienį, balandžio 25 d., St. Clair Recreation Center, 6250 St. Clair Ave. (ten pat, kur vyko žaidynės pereiną vasarą): 12:00 val. pirmenybių atidarymas. Atidaro Vid. Rytų Sporto Rpygardos vadovas Dr. Alg. Nasvytis. Nuo 12:15 val. iki 7:00 val. vak. vyks vyrų ir moterų tinklinio ir vyrų krepšinio žaidimai. Pradžioje bus tinklinio žaidimai. Pirmos krepšinio rungtynės įvyks neankščiau 3:00 val.

Sekmadienį, balandžio 26 d., Thomas A. Edison High School sporto salėje, 7101 Hough Ave. (Kampas Hough Ave. ir E. 71st St.) vyks finaliniai žaidimai: 12:30 val. vyrų tinklinio finalas; 1:15 val. — moterų tinklinio finalas; 2:00 val. — vyrų krepšinio finalas; 3:15 val. — dovanų įteikimas nugalėtojams ir iškilmingas pirmenybių uždarymas. Varžybas uždaro A.L. B-nės Clevelando Apylinkės pirmininkas St. Barzdukas.

ATVYKUSIŲ SPORTININKŲ DEMESIU!

Atvykusieji sportininkai registruojasi Lietuvių salėje, 6835 Superior Ave. Iš čia jie bus pasiskirstyti į savo nakyvės vietas ir aprūpinti tolimesnėmis informacijomis. Sportininkų apnakviniavimo reikalais rūpinasi A.

Paškonis, 11120 Superior Ave. Tel. SW 1-5297. Vėliau 12:00 val. atvykusieji vyks tiesiai į žaidimų salę — St. Clair Recreation Center. Esant reikalui kreiptis į LSK žaibo pirmininką Alg. Bielskų, 771 E. 91st St., Tel. LI 1-2429, arba sekretorių Arv. Barzduką, 7509 Lawnview Ave., Tel. HE 2-0196.

Šeštadienį, 7:30 val. vak., Lie. tuvių salėje įvyks Clevelando Vysk. M. Valančiaus Lituaniškos Mokyklos rengiamas koncertas — vakaras, į kurį sportininkai kviečiami gausiai atsilankyti.

STALO TENISO PIRMENYBĖS CHICAGOJE

Vidurio Rytų Sporto Apygardos stalo teniso pirmenybės numatomos praversti š. m. gegužės 2-3 d., Chicagoje. Pagal iš anksto padarytą susitarimą, apygardos vadovybė šias pirmenybes pavedė surengti Chicago's LSK Gintarui. Programoje numatoma vyrų ir moterų komandinės, vyrų ir moterų vienietų bei dvejetų ir mišraus dvejejo varžybos. Be gausių Chicago's stalo tenistų, pirmenybėse laukiama dalyvaujant dar Clevelando, Detroito ir kitų kolonijų reprezentantų. Kiek teko patirti, Clevelando LSK žaibo vyrų ir moterų stalo teniso komandos tikrai žada pirmenybes vykti.

VIDURINIŲ RYTŲ SPORTO APYGARDOS

Pranešimas Nr. 2

Vidurinių Rytų Sporto Apygardos vadovybė praneša, kad 1952-53 sezono apygardos stalo teniso pirmenybės įvyks gegužės 2-3 d., Chicagoje. Pagal susitarimą pirmenybės yra pavestos surengti Chicago's LSK Gintarui. Programoje: vyrų komandinės (komanda iš 3 asmenų), moterų komandinės (komanda iš 2 asmenų), vyrų vienietų, moterų vienietų, vyrų dvejetų, moterų dvejetų ir mišraus dvejejo varžybos.

Pirmenybių dalyvių skaičius neribotas. Dalyvauti gali visi lietuvių sportininkai gyvenantys apygardos ribose ir turintys FASK-to sportininko registracijos kortelę. Eventualių atvejų kortelę bus galima įsigyti pirmenybių metu. Komandinėse varžybose klubai gali išstatyti neribotą skaičių komandų. Vietinių ir dvejetų varžybose gali dalyvauti ir sporto klubams nepriklausą asmenys, tačiau kiekvienam atvejui privalo turėti Vyr. FASK-to sportininko registracijos kortelę. Komandinėse varžybose gali dalyvauti tik Vyr. FASK-to užsiregistravę sporto klubai.

Dalyvių registracija vyksta iki balandžio 28 d. šiuo adresu: J. Soliūnas, 2450 W. 59th St. Chicago 29, Ill.

Smulkesnės informacijos suteiks pirmenybių rengėjai — LSK Gintaras.

TALIS STUDIO

dabar jūsų kaimynystėje

7106 Superior Ave. Tel. HE 2-0144

Bet kuriuo laiku, bet kokios rūšies foto patarvams Jums. Modernūs portretai, vestuvės, tikimybės, vaikų ir kitos nuotraukos.

FOTOGRAFIJOS MEISTERIS

Europinių žurnalų ir filmų žvaigždžių fotografas, dabar CLEVELANDE.

V I L T I S

laukia jūsų tautos!

Ar bus Europos kariuomenė?

(Atkelta iš 1-mo pusl.)

tiek Prancūzijoje, tiek ir kitose signatarų šalyse. Daugiausia sunkumų susilaukia Prancūzijoje, kur prieš Europos kariuomenę dabartinio jos pavaldumo stojasi pietu ne tik gen. de Gaulle šalininkai ir nuo jo atskilę parlamentarai, bet ir beveik visose esamą vyriausybę remiančiose partijose susidarę daugiau ar mažiau įtakingos grupės, kurių atstovai parlamente yra nusistatę balsuoti prieš Paryžiaus sutartį. Susidarę keista būklė, kad ta šalis, kurioje gimė Europos kariuomenės idėja, dabar pati daugiausia tai minčiai priešins! Surandama gana svarių argumentų, bet labiausia prancūzų baugina minčių vėl leisti atsikurti vokiečių kariuomenei. Prancūzija baiminasi, kad Europos Gynybos Bendruomenėje vokiečiai netrukus užims vyraujančią vietą, ypač turint prieš akis tą aplinkybę, kad prancūzų kariuomenei nuleidžiamas kraujas tolimoje Indokinijoje, tuo tarpu kai vokiškosios divizijos pasiliks Europoje. Įtakingas prancūzų dienraštis "Le Monde" kaip pavyzdį nurodė, kas atsitiks, jeigu vokiečių divizijos bus paskirtos kareivinės Paryžiuje ir net — Strassburge!

Neramina prancūzų ir ta aplinkybė, kad anglai į Europos kariuomenę nežada įeiti. Visos Paryžiaus pastangos palenkti anglus nujė niekai. Anglai atkeria, jog jie yra NATO, o dar tampresnis susirūšimas su Europa jiems nešą įmanomas, atsisveigus į Anglijos prievoles Commonwealth ribose. Pagaliau, be visos eilės kitų daugiau ar mažiau įtikinamų argumentų (pvz., Saaro krašto likimas), prancūzų vaizduotė dilgina ir perspektyva iki tam tikro laipsnio išsivadėti savo tautinės kariuomenės, kuri daugeliui patriotiškai nusiteikusių prancūzų kelia pasididžiavimo jausmą, ir suledinti ją su nauju viršvalstybiniu padaru — Europos kariuomene, kurioje jie gali būti nusmelkti savo istorinių priešų — vokiečių...

Pačioje Vokietijoje prieš Europos Gynybos Bendruomenę aštriausiais pasireiškė socialdemokratai, kurių opozicija aiškintina pirmoje eilėje vidaus politiniais sumetimais, bet lygiu būdu įvairūs dešiniųjų sluoksnių yra priešingi naujesiems patvarkymams, nes jie norėtų tautinėms vokiečių kariuomenėms. Kiti bendruomenės partneriai — Italija ir Benelux valstybės — laikėsi ligi šiol laukimo taktikos, stebėdami, koks bus sutarčių li-

NAMŲ REMONTAS, DAZYMO BEI DEKORAVIMO DARBAI

atliekami sąžiningai, greitai ir pigiai. Kreiptis: V. Rickus, tel. HE 2-0683 (vakarais nuo 6 iki 11 val.) arba — 1505 Addison Rd.

Pirkit pas savuosius

Amžini nerūdijancio plieno virimo puodai gaunami pas Vytautą Pašakarnį, 1219 E. 61 St., Cleveland, Ohio. Tel. EN 1-7770. Pilnas komplektas \$69.95. Čia pat galima užsisakyti vienintelį pasaulyje dulkių Siurbli — Sanitarių su patentuotu ne tik dulkes, bet ir bakterijas sulaukančiu maišeliu. Su visais priedais \$94.50 arba po 7.00 dolerius mėnesiui išsimokėtinai.

Nemokamas demonstravimas. Priimami užsakymai.

kimas Vokietijoje ir Prancūzijoje.

AMERIKOS INTERVENCIJA

Taip slinko mėnuo po mėnesio ir buvo pavojaus, kad visas reikalas paslęs diskusijų ir dvejotųjų baloje. Galima įsivaizduoti, koks pasitenkinimas viešpatavo Maskvoje!

Dar Trumano administracija keliais atvejais intervenavo, bet rinkimines kampanijas metu jos žodis nebebuvo reikiamo svorio. Užtat tuo griežčiau ir nedviprasmiškiau pasisakė naujoji gen. Eisenhowerio vyriausybė. Pats prezidentas kaip buvęs NATO vyriausiasis karas vadovas geriau nekaip kas kitas nusimano apie Rytų ir Vakarų karių pajėgų santykį. Jaim kaip kariškiui aišku, jog vokiškosios divizijos yra būtinos, norint atsispirti prieš Maskvos karinę persvarą. Kai vasario mėnesį Europoje lankėsi naujasis Amerikos valstybės sekretorius, jis ypač Paryžiuje ir Bonnoje nesivaržydamas pavartojo visas galimas spaudimo priemones, siekdamas prancūzų ir vokiečių įtikinti, jog Paryžiaus sutartys turi būti skubiai ratifikuotos. Dulės žodžių negalima buvo praleisti negirdomis. Pirmiausia pasiskubino vokiečiai. Vokiečių kancleris Adenaueris nuostabių ryžtingumų ir negingiamu sumanumu pajėgė, nepaisydamas opozicijos, palenkti Vakarų Vokietijos parlamentą ir štai kovo 19 d. Europos Gynybos sutartys Vokietijos buvo priimtos.

PRANCŪZIJOS LIKIMINIS SPRENDIMAS

Šią ratifikaciją reikia laikyti istorinės reikšmės laimėjimu, nes ji neabejojamai nusveria tolesnį Europos kariuomenės likimą. Dabar jau per ilgai nebegalės tūpėti prancūzų parlamentarai. Nors galima suprasti prancūzų dvejotumą ir sunkumus, bet reikia laukti, kad dabartinė vyriausybė sugebės išsinarplioti iš parlamentarinių aistrų reginio ir įrodys pasauliui, kad Prancūzija, pagimdžiusi Europos kariuomenės idėją, pasiliks ištikima Europos vienybės minčiai. Sunkumų yra daug. Prancūzų parlamentariai, de, dažnai vadovaujasi samprotavimais, kurie nuolatini stoviniam stebėtojų atrodė kartais nepateisinami ir menkos vertės. Naujoji Kremlio vadovų "taikos ofenzyva" irgi siekia pasėti nesantaiką Vakarų demokratijose ir jas suskaldyti. Divide et impera! Artimiausieji mėnesiai parodys, kiek Prancūzija pateisina jai dedamas viltis. Kitų Europos Gynybos Bendruomenių partnerių ratifikacijos greičiausia seks po to, kai pasisakys Bourbonų Rūmų parlamentariai.

Nepaisant visų abejotimų galima vis dėlto laukti, kad dar šiemet Europos kariuomenės užuomazga pavirs tikrove. Kaip jau sakė, didžiąją naująją sudarys vokiškosios divizijos, kurios pirmą kartą istorijoje bus įjungtos į bendrąją Europos gynybą. Net ir tuo atveju, jeigu Europos Gynybos Bendruomenę ištiktų nesekmė ir Paryžiaus sutartys nebūtų ratifikuotos, netenka abejoti, kad Vakarų Vokietija bus atginkluota. Tuomet, tikriausia, Vokietija bus tiesiogiai priimta į šiaurės Atlanto organizaciją (NATO), nes šiaip ar taip be Vokietijos karinio potencialo pajungimo Europos apgynimas nuo bolševikinio imperlalizmo nėra įmanomas.

Ar jau įstojai į V I L T I E S draugiją?

Ar pažįsti šį kraštą

Širdis — didysis krašto gyventojų žudikas Pastangos pakelti gyventojų sveikatingumą

Kraštas, galės pasigirti augęto lygio gyvenimu negali pasi- didžiuoti savo gyventojų sveikatingumu. Nei tuberkuliozė, džiova, nei šiltinė, nei veneros ligos nesudaro didesnio pavojaus gyventojų sveikatingumui ir, palyginus, šių ligų plitimai, mirčių nuosimtis nėra didelis. Tačiau Amerika kenčia ypatingai nuo trijų siaubingų, nepaprastai mirtinumo nuosimtį didinančių ligų, kurios, lyg trys apokaliptiniai raiteliai su savo dalgiu siaučia po visą platųjį kraštą. Tai pirmoje eilėje širdies ligos, vėžys (cancer) ir vaikų bei suaugusių paralyžius (polio). Dedamos didelės pastangos sekmingiau gydyti šių ligų paliestuosius ir užkirsti kelią jų atsiradimui.

Jei pažvelgti į metinius gyventojų sveikatingumo duomenis, vaizdas neatrodo niūrus. Pvz., 1951 m. duomenys įgalina teigti, kad tas sveikatingumas, teikia vis geresnių vilčių ateitį. Tais metais kraštas turėjo 1,500,000 mirčių ir tai sudaro 9,7 mirties atsitikimus iš 1,000 gyventojų. Gimimų būta 25 iš 1000 gyventojų, iš viso 3,900,000. Gimimų statistika laikyti na palankia, nes iš 1,000 gimusių kūdikių tik 29 mirė begimdami ir iš 10,000 gimimų gimdydamos mirė mažiau kaip septynios motinos. Jei mirtinumas džiova sergančiųjų tarpe krito ligi 17,7 atsitikimų iš 100,000 gyventojų, tai priešinga kryptis pastebima pačių didžiųjų gyventojų "žučių" tarpe — širdies ligose, vėžyje ir polio.

Per 1952 m. pirmuosius 10 mėnesių suregistruota 51,600 susirgimų paralyžiaus liga (vad. ir poliomyelitis), net dvigubai daugiau kaip per tą patį laikotarpį 1951 m. Pereitų metų rudens mėnesinis susirgimų skaičius buvo pasiekęs po 4000. Ši liga, kurias daugiausia palietė polio, tai šiaurės ir pietų centrinės valstybės, įskaitant šiaurės vakarų Iovą ir rytinę Nebraską, Ohio valstybę, rytinę Texas dalis, pietryčių Louisiana ir Mississippi v. dalys. Krašto laboratorijos atliko daug sėkmingų bandymų kovai su šia liga. Ligonų gydymui daug lėšų tenka iš Tautinio Vaikų Paralyžiaus Fondo, kurį 1938 m. įsteigė pats ta liga sirgęs b. prezidentas F. D. Roosevelt. Fondas gauna lėšų iš kasmet surengiamų vad. March of Dimes "vėjųjų rinkėjų" ir iš viso buvo surinkęs daugiau kaip 33 ml. dol. 1949, 1950 ir 1951 m. laikyti rekordiniais šios ligos įsigalėjimo požiūriu.

28,000 susirgimų per metus polio liga ir besireikšianti tendencija jai plėstis kelia nerimą, tačiau dar daugiau rūpesčių teikia vėžys. Mirtinumo nuosimtis vėžio liga susirgusių tarpe auga ir bus pasiekęs per 200,000 per metus. Nenuostabu, kad mokslininkai laboratorijose, universitetuose ir ligai tirti institutuose yra žymiai padidinę pastangas rasti būdų, naujų vaistų, priemonių prevencijai kovai su vėžiu ir gydymui jo paliestųjų. Tūkstančiai chemikų, fizikų, biologų, patologijos specialistų šiuo metu atlieka svarbų tiriamąjį klinikinį darbą, nors žymesnių atsiekimų nepasiekta. Daug atsieikiama reikiama apšviečiant platesnius gyventojų sluoksnius, o Amerikos Vėžio Sąjungos nuomone, jei su vėžio simptomais gyven- tojai anksčiau kreiptųsi pas gy-

naudoja daug vad. "psichologų", piniginių išnaudodami žmones. Protinių ligonių spec. ligoninėse priskaitoma per 480,000.

Kovokime prieš riebiąją — tai dar vienas šūkis šių dienų Amerikoje, kurioje šis laikomas viena didžiųjų grėsmių sveikatingumui. Laikoma nenormaliu reiškiniu, kai apie 15 ml. suaugusių amerikiečių turi 10 ar daugiau % virš vad. standartinio svorio, o kitų 5 milijonų svoris "patologiniai" nesveikas, nes didesnis 20 ar daugiau %. Iš čia atsiranda įvairios ligos, kaip diabetis (cukraus liga), didėja kraujo spaudimas, žymiai didėja mirtinumas, apskundinamas socialis gyvenimas ir t.t. Spauda, atsiliepdama į gyventojų susidomėjimą, deda daug straipsnių svorio reguliavimo, dietos klausimais, o kai kurios institucijos krašte vykdo svorio kontrolės programą. Tai nemaži rūpesčiai krašto sveikatingumo vadams.

Krašte rastume ir daugiau dmių sveikatingumo sritį, ligų, kurios daugiau būdingos šiam kontinentui. Be didelės skaičiaus neurotikų, gyventojus dažnai vargina įvairios vad. alerginio pobūdžio ligos, daug odos ligų (hay fever — "šienligė"), nemažas skaičius susirgimų veneros ligomis (per 2 ml. kasmet kreipiasi pas gydytojus). Vis dėlto negalima paneigti, kad krašte atliekami svarbūs tiriamieji darbai medicinoje ir atrasti nauji vaistai, kaip penicilinas, hormonų preparatai, cortisone ir eilė kitų žymiai palengvina kovą su ligomis ir kelia krašto sveikatingumą. Siekiant užkirsti kelią džiovi, krašte plačiai įvykdomas nemokamas gyventojų plaučių švietimas Roentgeno (X) spinduliais — šia svarbia priemone per metus pasinaudoja daugiau kaip 15 ml. gyventojų.

Atrodytų, kad ir gyventojų mityba šiame krašte turėtų prisidėti prie sveikatingumo kėlimo. Pasirodė, kad amerikiečiai, tikrai negalėdami skystis gausiai ir sveiko maisto stoka, neremka ... valgyti. Vidutinio uždarbio amerikiečių tarpe įvykdyti tyrimai parodė, kad tik 28% šeimų sunaudoja maistą pagal reikiamus kalorijų kiekius. Daugumos maistas neturi reikiamo kiekio proteinų, mineralų ir vitaminų. Suaugusios moterys ir mokyklinio amžiaus merginos įvairiais sumetimais

Pašimatysim prie Niagaros

"Krivulėje" Vyriaus. Skautininkas prof. S. Kairys skelbia apšiai džiūgių žinių apie šią vasarą prie Niagaros šaukiamą saskrydį — stovyklą Lietuvos skautybės 35 m. sukakčiai atžymėti. Stovykloje dalyvaus JAV ir Kanados Rajonų skautai vyčiai, jūrų skautai, vyresn. amžiaus (nuo 16 m.) skautai, sk. vadovai, skautininkai ir dvasios vadovai. Stovyklos laikas: birželio 30 — liepos 5 d. Paskutiniosios dienos — liepos 4-5 dienos numatomos vadovų suvažiavimui. Tuo pat metu ir toje pačioje vietoje bus minėtų Rajonų vyresn. skaučių, vadovų, skautininkų, akademikų skautų stovykla.

Brolijos stovyklai vadovauti sudaryta vad. vyresn. sktn. K. Grigaitis — viršininkas, pasktn. H. Stepaitis — viršininko pavaduotojas, sktn. kun. J. Vainys, S. J., — stovyklos katalikų skautų dvasios vadovas ir pasktn. V. Mantautas — sk. vyčių programos vedėjas.

Niagaros stovyklos vad. praneša, kad stovyklos mokestis vienai dienai yra numatytas \$1.25-1.50. Stovyklautojai prašomi atsigabenti savas palapines.

Tuo pačiu Vyriausias Skautininkas "Krivulėje" ragina vietinių vadovus padėti visas pastangas suorganizuoti šią vasarą normaliai valgyti ir daugiau kaip pusę iš ištirtųjų moterų svėrė žemiau normos, naudojo bent ketvirtadaliu mažiau reikalingų kalcijaus ir vitaminų kiekio.

Daug ginčų, diskusijų tebe- lia klausimas suvalstybinti mediciną, ją socializuoti D. Britanijos pavyzdžiu. Čia krašto gydytojai per savo įtakingą organizaciją — American Medical Association — visų įnirtimu pasireiškia, kaip mirtini "socializuotos medicinos" priešai, viešai įžiūrėdami joje pavojų Amerikos laisvės ir ... savo kšėnėms. Visos Trumano pastangos įvesti reformų medicinos pasaulį susidūrė su atkaklia kova ir, atrodo, ir prez. Eisenhoweris pasiryžęs nusilenkti krašto gydytojams.

Pastaba: kitame n-ry — baigiamasis skyriaus straipsnis. Parenė V. Al.

ra vietines jų vienetų stovyklas. Vadovai prašomi suderinti vietinių stovyklų laiką su Niagaros stovyklos laiku, kad pastarojoje jie ir vyresn. amžių skautai irgi galėtų dalyvauti.

KORP! VYTIS KORESPONDENCINĖ SUEIGA

Lietuvių Studentų Skautų Korporacija VYTIS pradėjo korespondencinę sueigą, kurios metu bus išrinkti naujai kadencijai organai — Korp! valdyba, kontrolės komisija, Garbės Teismas ir Garbės Gynėjas. Šią korespondencinę sueigą veda rinkiminė komisija: pirmin. — senj. H. Bokas, sekret. — senj. B. Sriubas ir narys — senj. S. Miknaitis. Apie rinkimus vytičiams pranešta specialiu aplinkraščiu, prie kurio pridėtas visų įtkrųjų narių sąrašas. Šią korespondencinę sueigą numatoma užbaigti š. m. rugpjūčio 1 d.

SKAUTŲ "KRIVULĖ" NESĄŽINIAS

Vyriausiasis Skautininkas "Krivulėje" praneša apie skautų vadovų patvirtinimą pareigose JAV Rajone. Patvirtinti vadovai vietovėse: Chicago Lietuvos tauto tautininku — sktn. Br. Gurėnas, Detroito Baltijos vietininkijos vietininku — pasktn. J. Paruškevičius, Clevelando v-jos vietin. — jūrų sktn. Vl. Petukauskas, Bostono v-jos vietin. — sktn. L. Končius, New Jerko v-jos vietin. — sktn. Ad. Samušis, Los Angeles v-jos vietin. — pasktn. Vl. Pažiūra ir Omahos v-jos vietin. — pasktn. kun. L. Musteikis.

KETURI VADEIVOS JAV SKAUTŲ RAJONE

L.S.B. Vyriaus. Skautininkas "Krivulėje" skelbia naują pertvarkymą JAV Brolijos Rajone. Nuo š. m. kovo 25 d. šis Rajonas yra padalinamas į keturias sritis. Clevelando ir Detroito Baltijos vietininkijų sričiai Vadeiva paskirtas vyresn. sktn. V. Šembergas, gyv. Clevelande. Chicago Lietuvos tautos tautos v-jos sričiai — Vadeiva sktn. S. Rudys, gyv. Chicagoje. Los Angeles v-jos sričiai — Vadeiva pasktn. Vl. Pažiūra, gyv. Los Angeles. Netrukus bus paskelbta mažesnių vienetų pri-

klausomybė šioms sritims.

Iki šiol šiam Rajonui vadovavo Vadeiva sktn. Vl. Pauza ir Pavaduotojas vyresn. sktn. V. Kizlaitis. Jiems "Krivulėje" pareikšta padėka už nudirbtą darbą.

SKAUTŲ SPAUDOS BENDRADARBIAMS

Visiems skautiškosios spaudos bendradarbiams pranešama, kad pasikeitė L.S.B. Vadijos Spaudos ir Informacijos Skyriaus Vedejo ir "Sk. Aido" red. pavaduotojo sktn. Česlovo SENKEVICIAUS adresas. Dabar prašoma jam rašyti — 17 Lumbervale Ave., Toronto, Ont., Canada.

TĖS KALENDORIAUS TRADICIJA

VS "Krivulė" praneša, kad 1953 m. kalendorius "Tauta Budi" plačiai pasklido po pasaulį ir jau nebeturima jo atsargų. Vyriausiasis Skautininkas dėkoja už didelį darbą redaktoriams vyresn. sktn. V. Skrinskui, pasktn. J. Gaizčiui, taip pat kalendorių iliustravusiems vyresn. sktn. V. Brickui, su pagarba prisimindamas a. a. sktn. J. Mašiotą, kuris buvo

vienas iš kalendoriaus leidimo entuziastų ir jo vardo autorius.

SKAUTŲ PASAULYJE

Šią vasarą, liepos 18-27, dienomis Sulkavoje bus Suomijos skautų tautinė stovykla. Jon yra pakviesti paviešėti ir kitų tautų skautai.

Anglijoje šią vasarą numatomos dvi didesnės skautų stovyklos. Pirmoji bus gegužės 23 — birželio 4 d. Jos dalyviai turės prąg stebėti Anglijos karalienės Elzbietos II karūnacijos iškilmes. Antroji — mažoji Jamboree bus prie Bratlay Hall, kur dalyvaus arti 1500 įvairių tautų skautų.

Š. m. birželio mėn. vokiečių skautų vadovybė Breithuelen, Wuertt., atidaro sklandymo kursus. Bus trys kursų sesijos, kurios truks po dvi savaites. Dalyviai galės gauti sklandymo "A" laipsnį ir pasirošti "B" laipsniui. Kursų kaina (vienam asmeniui) — 45 DMarkės, įskaitant maistą, pastogę ir apraudimą. Diepholze liet. skautų "Aušros" tunte yra oro skautų būrelis, kurio nariai labai norėtų pasilavinti šiuose kursuose. Tačiau didžiausia problema jiems sudaro lėšų stoka. — SKS —

DIRVA LAUKIA JOSŲ TALKOS!

Dr. Milton S. Eisenhower (kairė) — prezidento brolis, kalbasi su Nelson Rockefeller Baltuose Rūmuose. Jis siunčiamas į Pietų Ameriką studijuoti tenkščio gyvenimo sąlygas.

THE MAY CO'S BASEMENT

Mes duodam ir iškeičiam Eagle Stamps

TIKRAI 8.45 IKI 9.95 VERTĖS!

LABAI PLACIOS

NYLONO

Sutrauktos Užvalaidos

100 colių pločio porai
63, 72, 81 ir 90 colių pločio

5.99

pora

7.95 vertės 100 colių pločio porai
54 colių ilgio.

5.49
pora

29.95 Vertės 288 colių pločio, trigubo pločio porai --- 19.98
pora

Kiti dydžiai — 90 colių ilgio

15.95 Vertės atskiroje pusės pločio, 150 colių pločio porai --- 10.98
pora

19.95 Vertės dvigubo pločio, 192 colių pločio porai --- 13.98
pora

The May Co.'s Basement Curtain Department

Clevelande ir apylinkėse

TAUTINĖS SĄJUNGOS NARIŲ SUSIRINKIMAS

Ivyksta balandžio 26 d. (sekmadienį) 11 val. 30 min. Lietuvių salėje. Narių dalyvavimas būtinas, nes yra daug aktualių klausimų.

SVEČIAI PAS ČIURLIONIEČIUS

Pereitą savaitę čiurlioniečius aplankė ansamblio garbės narys čikagietis kun. F. GURECKAS. Malonus svečias dar 1944 ir 1945 metais Vienos mieste, Austrijoje, padėjo atsikurti ČIURLIONIO ansamblui. Už šią ypatingą paramą jis buvo išrinktas ansamblio garbės nariu. Muz. A. Mikulskis jautriai žodžiu ir rožių puokšte pasveikino garbingąjį svečią, atsilankiusį į repeticiją. Kun. F. Gureckas, palinkėjęs ansamblui tęsti savo kelyje, nebetį pasitaikančių kliūčių, pažadėjo ir toliau pasvesti savo dėmesį bei maldas už šio gražaus kolektyvo darbą.

Už poros dienų, penktadienio vakarą į ansamblio repeticiją atvyko Metropolitan operos solistai — Algirdas Brazis, Frank Guarrera ir dar keli Metropolitan operos artistai. Išsklausę čiurlioniečių dainų, ypatingai Pempelės, įspūdingasis Eskamillo baritonas Frank Guarrera stebėjosi čiurlioniečių choro technika, ir jis manęs, kad lietuvių kalba yra labai dėkinga dainos menui. Po čiurlioniečių repeticijos, malonūs Metropolitan operos svečiai, palydinti savo akompaniatoriaus, taip pat padainavo keletą dainų, o vėliau visi bendrai linksmai pasivažiavo Lietuvių salėje.

DALYVAUKIMĖ PIRMENYBIŲ ŽAIDIMUOSE

Šį šeštadienį ir sekmadienį (balandžio 25-26 d.) Clevelande įvyks lietuvių sportininkų apygardinės krepšinio ir tinklinio pirmenybės. Kurio metu ir kurvyks žaidimai — smulkiau nurodyta šio laikraščio sporto žinių skyriuje.

Pirmenybėse dalyvaus Chicago sportininkai (Perkinsas, Gintaras, Lituanica), Du Bois krepšinininkai ir Clevelando lietuvių karo veteranai bei žaibas.

Komandos, laimėjusios pirmąsias vietas, gaus dovanas — taures, kurias paskyrė ALB Clevelando apylinkė, L. Kultūros Fondas ir Žaibo sporto klubas.

PADEKA

Sirdingai dėkoju Dr. Wolkin ir ypatingai Dr. Degesui už padarytą operaciją ir nuosirdžią priežiūrą po operacijos.

L. Kezenius

Iš Clevelando visuomenės laukiama, kad ji, kaip visuomet, gausiai dalyvaus stebėti žaidynės.

J. BACONO SUKAKTIES MINĖJIMAS

Ivyksta gegužės mėn. 16 d. Cleveland Hotel, Terminal Room salėje. Pradžią 7:30 val. vakaro. Įėjimo bilietai į minėjimą — vakarienei gaunami Dirvoje ir pas Tautinės Sąjungos narius.

TAUTINĖS SĄJUNGOS PIKNIKAS

Ivyksta birželio mėn. 28 d. patogioje piknikams vietoje — 25000 Euclid Ave. Tai bus Jonų, Petry ir Povily piknikas. Tą dieną kitos organizacijos prašomos piknikų nerengti.

BALF SUSIRINKIMAS

Bal. 26 d., po lietuviškos sumos, Naujosios Parapijos salėje, šaukiamas 55 BALF skyriaus metinis susirinkimas. Bus darbų apyskaita ir valdybos rinkimai. Nariai ir norintieji įstoti prašomi būtinai dalyvauti.

BALF 55 skyrius birželio 21 d. rengia pikniką. Kitos organizacijos tą dieną prašomos piknikų nerengti.

LIETUVIAI NUGALĖJO EUCLID Miesto RINKTINĖ

Pirmadienį "Žaibo" sporto klubo teniso komanda žaidė su Euclid miesto amerikiečių rinktine ir pasiekė laimėjimą 5:4. "Žaibą" šiose rungtynėse atstovavo J. Nasvytis, H. Johansonas ir A. Liutkevičius. Po du taškus pelnė Nasvytis ir Johansonas ir vieną — Liutkevičius. Euclido komanda skaitoma antrąją visame didžiajame Clevelande.

MIRĖ MYKOLAS BELIŪNAS

Clevelande mirė Mykolas Belišnas, kilęs iš Traupių parapijos, Ukmergės apskr., Alukėnų kaimo. Amerikoje išgyveno 43 metus. Bičiulių ir artimųjų gražiai palydėtas į amžino poilsio kapus.

VIDURIO RYTŲ SPORTO APYGARDOS,

KAMUOLIO ŽAIDIMŲ

PIRMENYBĖS

ŠEŠTADIENI, BALANDŽIO 25 D.
St. Clair Recreation Center, 6250 St. Clair Ave.
12:00 Pirmenybių atidarymas; 12:15-6:30 val. moterų ir vyrų tinklinio ir vyrų krepšinio žaidimai.

SEKMADIENI, BALANDŽIO 26 D.
Thomas Edison High School, 7101 Hough Ave.
(Kampas Hough Ave. ir E. 71st St.)
12:30 val. Finaliniai vyrų ir moterų tinklinio ir vyrų krepšinio žaidimai; 3:15 val. dovanų įteikimas ir iškilmingas uždarymas.

Sporto mėgėjai kviečiami gausiai atsilankyti.

Pakvietimai gaunami Dirvoje ir pas sportininkus - platintojus. Smulkesnės informacijos sporto skyriuje.

LSK Žaibas

A. KUPREVIČIUS

Šį sekmadienį koncertavo Detroit. Po koncerto vėl grįžo į Clevelandą ir čia žada pabūvoti visą savaitę. Tikimasi, kad bus surengtas koncertas mūsų jaunomenei.

ALT SUSIRINKIMAS

Metinis ALT susirinkimas įvyko praėjusį sekmadienį, Lietuvių salėje. Buvo padaryta pranešimai ir vėliau pasisakyta dėl veiklos. Kada buvo prieita prie naujos valdybos rinkimų ir paaiškėjus, kad vadovybės prieky ir toliau nori palikti tos pačios srovės asmenys, (ne taip kaip kitose kolonijose daroma), išsiskirstyta valdybos neįrinkus iki kito susirinkimo.

STUDENTAMS

Lietuvių Studentų susirinkimas šį mėnesį (balandžio) neįvyks, kaip buvo nutarta, nes daug studentų dalyvauja kitų organizacijų rengimuose.

PARDUODAMI NAMAI

Netoli Sv. Jurgio parapijos, gražus, plytinis, dviejų šeimų, 3 garažai. Labai geram stovyje.

E. 91 St., netoli Superior, didelis vienos šeimos. Kaina \$10,000.

Ray Nausneris
UL 1-3919 LI 1-9216
11809 St. Clair

PARDUODAMI BALDAI

Valgomosios kambario baldai, pianinas, patogios kėdės. Kreiptis po 3 val.

6114 Quimby,
Tel. EN 1-1103

PARDUODA SALDYTUVA

geram stovyje, Fridigaire firmos. Šaukti po 5 val. telef.: EN 1-2910

PARDUODAMA LEICA IIIc

Yra įvairūs priedai. Kreiptis: 66 East 92 St. Cleveland 8, Ohio
Tel.: GL 1-2519 (17)

PARDUODAMAS NAMAS

Dviejų šeimų, po 5 kamb., geram stovyje, du garažai. Parduoda savininkas. Kaina \$12,400. Adresas:

1365 E. 86 St.
GA 1-2392 (17)

PIX BEVERAGE

45 rūšių alaus — visoki galvintieji gėrimai, vynas ir šampanas (prancūziškas). Parengiama vestuvėms, ballams, pobūviams. Nemokamas pristatymas dieną ir naktį. Atđara ir trečiadieniais.

6903 Superior Ave. EX 1-3311

TAUTINIŲ ROBŲ VAKARAS

Clevelando skautų-čių tūto tėvų — rėmėjų komitetas gegužės 30-tą dieną Lietuvių salėje rengia Tautinių rūbų vakarą, su tautinių rūbų paradu ir stilingiausiu bei puošniausiu kostiumų premijavimu.

Visos lietuvės, turinčios tautinius rūbus kviečiamos dalyvauti jais pasipuošusios tautinių rūbų parade, o turinčios vertinčius, išlaikyti stiliaus bei būdingesnius rūbus kviečiamos dalyvauti tautinių rūbų konkurse, kuris įvyks čia pat po parado ir bus visuomenei pristatytas ir apdovanoti premijomis. Norinčios dalyvauti tautinių rūbų konkurse prašomos iš anksto registruotis pas poniją Stasę Mockuviene, laišku ar telefonu. Adresas: 7207 Lockyear St., tel. HE 1-3608.

Rūbams premijuoti jury komisiją sudaro ponios: Ona Mikulskienė, Dr. Marija Žilinskienė ir sktn. Jonaitienė.

IŠTIKUS GAISRO NELAIMEI

Kada jūsų namai arba raudondai tampa sunaikinti arba sugadinti ugnies, kreipkitės į P. J. KERSIS, dėl apkaivavimo, ko visada reikalauja apdraudos kompanijos pirm, nežu išmoka už nuostolius.

P. J. KERSIS

716 Society for Saving Bld.
Telef.: MAIN 1-1773.

Rezidencija: PENINSULA 2521

Why Pay More?

CLEVELAND TRUST
PERSONAL LOANS
ARE LOW-COST
EASY TO ARRANGE

LIETUVIŲ KLUBO SVETAINĖ IR SALĖ

6835 SUPERIOR AVE.

Klubo ir salės vadovybė kviečia visus Clevelando lietuvius įstoti į Lietuvių Klubą ir nuolat lankytis svetainėje. Penktadieniais specialūs parengimai.

Kviečia visus lietuvius savojoje salėje daryti susirinkimus, atšvęsti vestuves, rengti vakarus ir koncertus.

PAVASARIS!

Pavasaris yra naujų sumanymų ir veikimo laikas. Pavasarį kyla noras pirkti, statyti, taisyti arba pagerinti namus.

Tiems visiems reikalingas Lietuvių Banke galima gauti paskolą lengvomis išimokėjimo sąlygomis.

Lietuvių Bankas per ilgą eilę metų turi didelį patirtimą ir Jums geriausiai gali padėti.

Lietuvių Bankas yra saugi ir pelninga taupymo vieta. Kiekviena knygtė apdrausta Federal Insurance Corp iki \$10,000.

Darbo valandos nuo 9:30 iki 3:00 val.
Trečiadieniais iki 12:00, šeštadieniais iki 1:00 val.

THE SUPERIOR SAVINGS AND LOAN ASS'N.

6712 Superior Ave. HE 1-2198
Cleveland, Ohio

GERESNIŲ Namų Statytojai pasirenka MONCRIEF SILDYMĄ ir ORO VENTILIACIJĄ

THE MONCRIEF CO. - MEDINA, O.

P J KERSIS

716 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio

OFISO TELEF.: MAIN 1-1773. REZIDENCIJA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiesčiuose, kreipkitės į mane, gausia pigia kaina. Taipgi gausit patarnavimą įvairiuose apdraudos-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgečio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

Pilnai padengta apdrauda UTah 1-4515

WM DEBBS PAINTING CO.

WM. DEBBS

Namų Pagražinimas iš Vidaus ir iš Lauko
7526 Star Avenue Cleveland 3, Ohio

Wilkelis Funeral Home

Valdžios pripažinta laidotuvių direktorė
Aldona Wilkeli - Wirby

Pilnas laidotuvių patarnavimas

—HAMMOND VARGONAI PER ŠERMENTIS—

6202 SUPERIOR AVE. Henderson 1-9292

JAKUBS & SON FUNERAL HOME

Vesinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs
Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai

25 metų simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue. ENdcott 1-1763

ŠEŠTADIENI, BALANDŽIO 25 D., 7:30 VAL.

Vysk. Valančiaus Lituanistinės Mokyklos Tėvų Komitetas
lietuvių salėje rengia mokyklai renti

MOKYKLOS RĖMEJŲ

Koncerta - Balių

PROGRAMOJE: VILNIAUS OPEROS SOLISTE JUZĖ KRISTOLAITYTĖ, ALG. BIELSKAUS VAD. STUDENCIŲ TRIO: R. MALCANAITĖ, ŽILINSKAITE, BARTUSKAITE, PRIE PIANO BRAZAITIENE, MOKYKLOS TAUTINIŲ SOKIŲ GRUPĖ, VAD. SĄGIO IR VYT. RAULINAITIS.

Laimėjimai — dovanų paskirstymas mokyklos rėmėjams.

Baliaus metu veiks įvairūs ir nebrangūs, tėvų aukotas bufetas su įvairiausiais užkandžiais, Baltosios Meškos lietuvišku alumi ir kitais gėrimais.

Baliaus šokiams groja Reprezentacinis šveicarų orkestras. Bilietai nuo \$1.50 iki \$1.00 gaunami Dirvoje, Spaudos Kioske ir prie įėjimo.

Tėvų Komitetas maloniai kviečia visą lietuvišką visuomenę gausiai atsilankyti, paremti mokyklą ir smagiai praleisti šeštadienio vakarą.

The Illuminating Company

ALWAYS AT YOUR SERVICE IN THE BEST LOCATION IN THE NATION
"TEN O'CLOCK TUNES" ALL HIT TUNES
ALL TOP STARS
Mornings at 10—WICA and WGAR • Monday through Friday

ATIDARYTA NAUJA LEIMON'S CAFE

VISŲ LIETUVIŲ SUSITIKIMO VIETA

Alus. Vynas. Degtinė. Konjakai. Kiti gėrimai

Įvairūs valgiai, šeštadienį vakarais šokiai griežniau geram orkestrui

731 E. 185 ST.

KE 1-9737

I. J. SAMAS, JEWELER

Šveicariški ir geriausi Amerikos laikrodžiai
Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Įvairūs dovanų pasirinkimas.

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre
Telef.: EX 1-3969. Bute: WA 1-2354

DIRVA

THE FIELD

Redakcijos ir administracijos adresas — DIRVA, 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio. — Telefonas: Henderson 1-6244. Redaktorius Balys GAIDŽIŪNAS (buto telefonas: GARfield 1-7406).

Izoliacija Taryboje

V. RASTENIS

Kiek atsimenu, jau mažiausiai treji metai iš eilės Amerikos Lietuvių Tarybos Vykdomajam Komitetui vis primenama: "Neatsiribokit nuo visuomenės. O jeigu jau taip sunku su visa visuomenės tiesioginį kontaktą palaikyti, tai bent neatsiribokite nuo pačios Tarybos narių." Bet tai vis lieka balsu, tyruose saukiančiu...

Pereitame Tarybos suvažiavime tas klausimas buvo dar kartą iškeltas. Ir jau atrodė, kad dabar tai jau "mačys". Nes, patiems Vykdomojo Komiteto nariams pritariant, buvo priimtas formalus pagedavimas, kuris ir Tarybos suvažiavimo eigos aprašyme, specialiam leidinyje (II dalies 4 pusl.) taip įrašytas:

"ALT suvažiavimas 1952 m. lapkričio mėn. 21-22 d.d. New York, tikslu sustiprinti ryšį tarp Vykdomojo Komiteto ir visų narių bei įtraukti visus narius į Tarybos darbo linkmės nustatymą, pagedauja:

1) "Vykdomojo Komiteto posėdžių nutarimus kas mėnuo išsintinti visiems Tarybos nariams.
2) "Bent trijų Tarybos narių remiamas pasiūlymas turi būti Vykdomajame Komitete svarstomas ir sprendžiamas."

Praėjo gruodis, sausis, vasaris ir kovas, o apie Vykdomojo Komiteto nutarimus — jokio pranešimo. Ar nebuvo posėdžių? Ar nieko nutarta?

Tiesa, po apsilankymo pas prezidentą, pranešimas buvo tas pats, kaip ir spūdai bei organizacijoms. Pranešimas ne apie nutarimą, o apie jau įvykusį faktą...

Kadangi bent kartą metuose (prieš Kalėdas, ne prieš Velykas!) spaudoje esti paminimas Tarybos narių sąrašas, tai ir man, kaip Tarybos nariui, kartais tenka būti paklaustam, ką Taryba tuo ar kitu reikalu daro ar mano. Ką galima atsakyti? Tik tai, kad žinau tiek pat, kiek ir tas, kas klausia...

— Kodėl taip?
— Jokių pranešimų iš Vykdomojo Komiteto...

— Bet gi buvo nutarta...

— Nutarta, bet nevykdoma. Jau ne pirmas kartas, kad Tarybos suvažiavimo nutarimai užmiršami ligi kito rudens. Pirminkit tikrai, kas buvo nutarta ir kas buvo padaryta dėl bendruomenės...

— Kodėl neklausiat savo grupės atstovo Vykdomajame Komitete?

— Klausiam, kaip gi! Bet...

Neseniai A. Oliš, VK vicepirmininkas, net ir pranešimą darė AL Tautinės Sąjungos seime. Jis buvo labai santūrus, stengėsi nieko neužgauti, bet visgi kukliai prasiūst, kad per ketverius su viršum metų vis dar nepalaužtų izoliacijos ir tebesi-jaudina lyg "prideškas" komite- te. Trys komiteto nariai yra vie- dodo užsiėmimo, o ketvirtas, A. Oliš — kitokio. Kad trys pa- skiria jiems patogiu laiku po- sėdį, dažnai pasitaiko, kad ket- virtas tuo metu yra užimtas. O komitete kietai laikomasi nu- sistatymo, kad posėdyje daly- vauti negalintio nario niekas ne-

turi teisės pavaduoti, nors pa- vadavimo principas pačioje Ta- ryboje labai plačiai praktikuja- mas. Be to, ir tais atvejais, kai visi sutarti neformaliuose pasi- tarimuose. Vadinasi, izoliacijos esama ne tik nuo Tarybos na- rių, bet net pačiame Vykdoma- jame Komitete... Taip Tary- bos vardu daromi sprendimai tampa lyg ir kokiu "privačiu rei- kalu", kurių darymui Tarybos nariai neturi jokios įtakos ir juos žino tik tiek, kiek sekreta- riatas ar kaikiurie VK esantieji redaktoriai savo laikraščiuose prasiitaria.

Tarybos suvažiavimo nutari- mas, nors ir labai kuklia paged- davimo forma, sako, kad bent trijų Tarybos narių remiamas pasiūlymas turi būti Vykdoma- jame Komitete svarstomas ir sprendžiamas. Bet kaip Tarybos nariai gali daryti kokius nors pasiūlymus, kaip jie gali "įsi- traukti į Tarybos darbo linkmės nustatymą", jei jie visiškai nėra informuojami, nei kas VK yra nutarta, nei kodėl taip nutarta? Ypač, jei jie nėra informuojami apie tai, kas svarstoma, kas ren- gamasi nutarti.

Jeigu per penkis mėnesius VK neturėjo nei vieno Tarybos na- riams pranešimo nutarimo, tai, matyti, VK nepagiedauja Tary- bos narių bendradarbiavimo ir įsitraukimo į darbų linkmės nu- statymą. Kitaip sakant, Tarybos suvažiavimo pagedavimą VK tas pats, kaip ir spūdai bei or- ganizacijoms. Pranešimas ne apie nutarimą, o apie jau įvy- kusį faktą...

Kai VK organizavo apsilanky- mą pas prezidentą, tai tas žy- gis turėjo gi būti svarstomas ir nutartas. Ne tik pats žygis, bet ir jo vykdymo būdas. Kodėl VK tai darė taip slapta? Argi tai kokia nusikalstama konspiraci- ja, dėl kurios negalima pasitar- ti net su Tarybos nariais, jei jau tai nebūtų tikslinga viešai svar- styti?

Audienceja įvyko, faktas už- registruotas, ir reikšmingas fak- tas. Bet ar audienceja visais at- žvilgiais buvo tinkamai suoga- nizuota? Deja, visuomenėje, man regis, yra susidariusi prie- šinga nuomonė. Aš sprendžiu iš visos eilės priekaištų, kurių man, kaip Tarybos nariui, teko iškla- syti lygiai iš visuomenės veikl- jų, lygiai iš šiaip jau visuomen- nės veiklos stebėtojų tarpo.

Visų pirma, šiame krašte ir ypač mūsų reikale, didelės svar- bos turi ne tik pats tokios rū- šies žygis, bet ir jo sukeltas gar- sasas, "publicity". Bet to gar- so kaip tik visiškai nebuvo. Tik "po visam", praėjus kelioms die- nomis, lietuviškuose laikraščiu- se pamatėme pranešimus apie tą nepalaužtą izoliacijos ir tebesi-jaudina lyg "prideškas" komite- te. Trys komiteto nariai yra vie- dodo užsiėmimo, o ketvirtas, A. Oliš — kitokio. Kad trys pa- skiria jiems patogiu laiku po- sėdį, dažnai pasitaiko, kad ket- virtas tuo metu yra užimtas. O komitete kietai laikomasi nu- sistatymo, kad posėdyje daly- vauti negalintio nario niekas ne-

čią žinutę dvidešimtis pirmame puslapyje, tarp skelbimų užkū- sta, kur ją tik užsispyręs "blusi- nėtomas" tegali pastebėti. A. Kuprevičiaus privačiai organi- zuotas koncertas New Yorko Miesto Salėje lietuviams suarė simteriojai didesnę "publicity", negu Tarybos organizuotas ap- silankymas pas prezidentą.

Pasakoja, kad Washington- tas įvykis irgi buvo praneštas vienam laikraštyje, net iš anks- to, bet kaip... Lietuvių Infor- macijos Centro delegacijos ap- silankymas pas prezidentą. Kas gi gali domėtis "kažkokio propa- gandinio biuro" delegacija... O kodėl taip pranešta? Turbūt dėl- dėl, kad gal laikraščiai gavo pranešimą, parašytą ant Infor- macijos Centro blankų...

Kadangi net žymiai mažesnis reikšmės įvykis iš lietuvių veik- los dabar bent kaikiuriuose di- džiuosiuose laikraščiuose susi- laukia palankaus dėmesio, ten- ka spėti, kad šiuo atveju to dē- mesio nebuvo greičiausia tik dėl pagarsinimui suorganizuoti tin- kamoms rankos stokos.

Pasakoja, kad lietuvių audien- cija, sąmoningai ar per neap- sižūrėjimą, nebuvisi net įra- šyta į tos dienos prezidento au- diencijų sąrašą, iš kuro laik- raštininkai sprendžia apie au- diencijų reikšmę. Ar buvo ne- manoma kitaip ar taip atsitiko tik dėl to, kad nebuvo pakanka- mi įtakingo asmens, kuris bū- tų galėjęs pakvinti atitinkamą Baltųjų Rūmų pareigūną įrašyti tai apsilankymą? To nežinome, bet daug kam atrodo, kad, jei prie to būtų aktyviau prisidėjęs A. Oliš, visas "publicity" reika- las būtų galėjęs geriau atrody- ti. Kongresmanas Kerstenas pu- kus vyras ir vertas visų lietuvių dėkingumo už jo bendradarbia- vimą, bet negalima gi iš jo rei- kalauti, kad jis viską už mus atliktų.

Cia ir prieiname prie klausio- mo, kuris tiesiog spontaniškai sprūdo iš kiekvieno lūpų: kodėl nedalyvavo Oliš? "Naujienu" patikrinimas, kad jis tuo metu neturėjo tam laiko, nelabai įti- kina. O jo pakeitimas J. Ginkun- nelabai patenkina. Tegu sau, anot "Vienybės" jis kur nors ir gali būti "pirmu smuikininku", bet šiame reikale nei jis, nei kės kitas A. Oliš neatstos. Ypač da- bartinėse politinėse aplinkybėse.

Kadangi apsilankymas pas prezidentą buvo rengiamas la- bai konfidencialiai, net gi pa- žiuo Tarybos nariams apie tai nieko neprasitarant, tai žmo- nės nieko kito nelieka, kaip tik spėlioti ir viena kita "nulašėju- si" gandelį komentuoti... Spėliojama, kad gal nei A. Oliš nežinojo, kas yra rengia- ma... Ar gal sužinojo tik tada, kai jau buvo laikas važiuoti... O "nulašėjusį" gandelį New Yorko buvo tokių, kad dar Bal- jo seimo metu trys VK nariai buvę "griežtai konfidencialiai" pasiryžę gauti audienceją pas prezidentą. Eisenhowerį dar ta- da, kai jis nebuvo perėmęs pa- reigų ir gyveno New Yorke. Tas bandymas buvęs daromas nieko neminant apie tai A. Oliši, tiks- lu parodyti, kad ir be jo galima prie prezidento prieiti... Trys VK nariai buvo Balfo seime Bos-

Bendruomenė berikiuojant

Kame tie stabdžiai ir varikliai?

J. ANTANAITIS

Apie naujai besikuriančią Amerikos Lietuvių Bendruomenę daug gražių žodžių prisaky- ta, nemažai rašalo išlieta spau- doje, tačiau tikrovėje jos reika- lai ne taip gerai klojasi, kaip buvo tikėtasi. Į ją sudėtos gra- žios viltys ne taip sklandžiai re- alizuojasi.

Netrukus sueis jau dveji me- tai nuo to istorinio suvažiavimo New Yorke, kur oficialiai pas- kelbtas ALB įsteigimo aktas. Bet ligšiol, toli gražu, bendruo- menės apylinkės dar neapjungė visų lietuvių kolonijų, bent di- desnių. Bendruomenės vyriau- sioji vadovybė vis dar negali iš- eiti iš laikinosios (LOKO) pa-

dėties, atrodo, ir iš esmės jame kažkoks laikinumas vyrauja, nes vis tebevyksta jame nuola- tiniai pasikeitimai, tai jo sudė- tyje, tai užimamose pareigose. Kalbama, kad jo veiklą stab- džiuoja ir lėšų stoka, nes į jo išdą nesuplaukia veiklai reika- linga suma.

Bet svarbiausia, bendruome- nės apylinkės steigiasi perlėtai ir ne visur sklandžiai. Ne visur ALB Bendruomenėi lietuviškoji visuomenė parodė laukto susi- domėjimo, nes jos susirinkimai praeina neperpildytose ar net apytusėse salėse. Jeigu ligšio- linio tempu ALB organizavimas vyks ir toliau, tai jis dar gali užtrukti kelis ar net keliolika metų, kol visas lietuviškas ko- lonijas apjungs į vieną gausią bendruomenės šeimą. Nestinga ir skeptikų, kurie iš viso abejo- ja pasisekimu, ar pavyks visus lietuvių, bent didelę jų daugu- mą suburti į organizuotą bend- ruomenę, jei to darbo pradžia taip nelengva.

Yra tačiau faktas, kad Ame- rikos Lietuvių Bendruomenė įsteigė. Bendruomenės srovė prasimušė ir ji tekės. Galima tik svarstyti, kodėl ta srovė perlėtai teka, kaip bendruome- nės organizavimą ir veiklą pa- gyvinti. Ir reikia įsiekoti, kame yra tie bendruomenės stabdžiai ir varikliai.

Iš arčiau į reikalus pažūrė- jus, rasime keletą priežasčių, bent svarbesnių, kurios stabdo ALB Bendruomenės kūrimąsi.

NAUJA ORGANIZACIJA — NEISBANDYTAS KELIAS

Ir dargi tokia organizacija, kuri turi apjungti įvairių pažiū- rų bei įsitikinimų ir abiejų kar- tų lietuvių, atvykusius į šį kraštą ir čia gimusius. Tai ne- lengavas uždavinys.

AL Bendruomenė imasi vado- vauti dar aiškiai nekonkretizuo- tai, bet plačiai sričiai — kultū- rinei veiklai. O kur baigiasi po- litika ir prasideda kultūrinė veikla, ne visuomet prieinama vienokios nuomonės. Čia ir at- siranda kaikam įtarinėjimų, gal net baimės, kad naujai kuria- moji bendruomenė versis į kitų lietuviškų organizacijų veiklos laukus, jas stels. Tokius įta- rinėjimus lydi ir konkretūs atsi- nešimai ALB, pradedant abejin- gumu, iki "baslių į bendruome- nės ratus kaitojimo", kaip vie- šai priimta kaltinti.

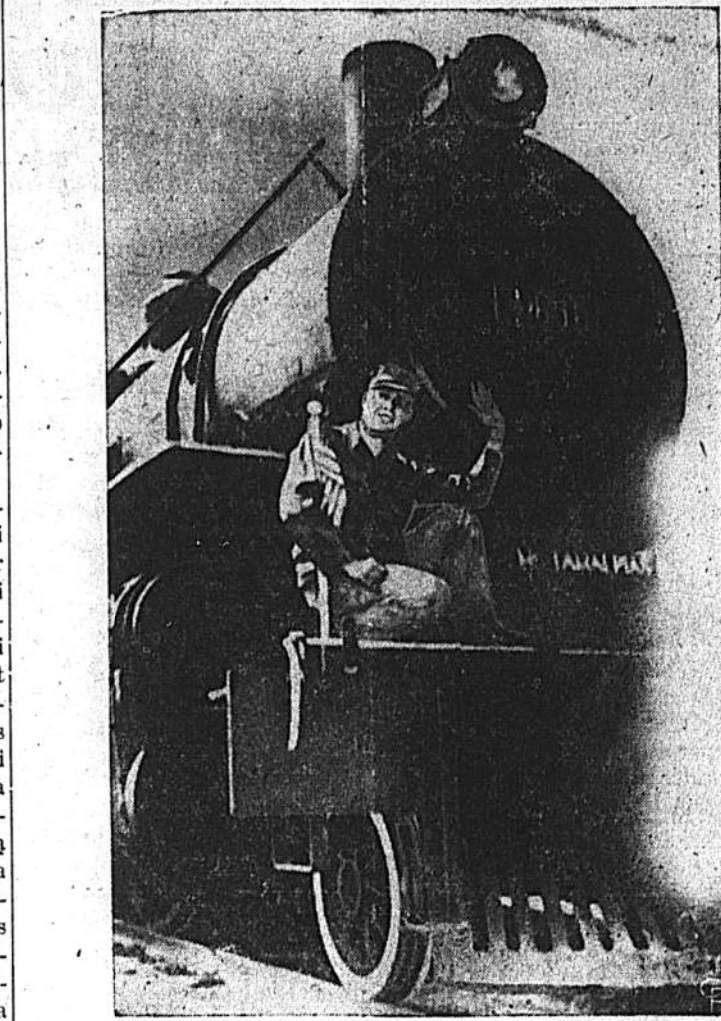
Tačiau lietuviška patarlė sa- ko: "Kas nedirba, tas neklysta". Neišvengė klaidų ir kaikiurie ALB organizatoriai. Kitas kla- simas, ar tos klaidos buvo są- moningai ar nesąmoningai pa- darytos, bet jos bendruomenės idėjos populiarumui pakenkė. Kitur gi dėl jų net buvo atide- tas ALB apylinkių steigimas.

Jeigu kalbėti apie baslių kai- šiojimą, tai tokių dalykų reikia įsiekoti ne vien tik esamų ar tariamų bendruomenės prieši- ninkų, bet ir jos entuziastų bei aktyvių veiklų tarpe. Pastaru- jų netaktas ar klystėlimai ta- tete. Tik galima, kad dėl to lieka neišnaudotos galimybės, daug svarbesnės už ambiciją įrodyti, jog "Tarybos" veikloje nėra rei- kalo atsižvelgti į valdžios pasi- keitimus."

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos seimas vienam iš sa- vo nutarimų primena ALT Vyk- domajam Komitetui šio straips- nio pradžioje cituotą ir Tarybos suvažiavimo nutarimą. Man ro- dos, jau būtų laikas visuomenę reikalai sklandžiai nesikloja — baslys bendruomenės ratuose tebėra.

Neskladumų atsirado ir dėl to, kad kairur bendruomenės apylinkės pradėjo steigtis be sta- to ir taisyklių, kas buvo iš- leista tik vėliau. Kitur vėl pla- čiai nuskambėjusi audra su- kėlė varžytynės dėl apylinkės vadovybės į savo rankas paėmi- mo. Ten ir dabar bendruomenės reikalai sklandžiai nesikloja — baslys bendruomenės ratuose tebėra.

Šitokie atsitikimai sukėlė pa-

Kareivis, laikas Amerikos vėliavą, važiuoja ligoninės traukinio garvežiu. Tuo garvežiu vežami liginys belaisviai, komunistų grą- žinti sąjungininkams.

grįstos baimės, kad naujai ku- riamoji ALB užuot apjungs vi- sus lietuvių, dar labiau nesu- skaldytų ir pačią ALB nenu- kreiptų iš plačiojo kelio į šunke- lius. Nors tai buvo tik lokali- niai reiškiniai, bet jie ALB idė- jai nepadėjo, o pakenkė. Tai buvo basliai į bendruomenės ra- tus iš jai pritariančiųjų rankų.

Užtat, dar nepakanka būti tik bendruomenės pritarėju ar jos priešininku uoliu įsiektoju. Bendruomenės reikalai nuo to nepagerės. Visų pirma ALB rei- kia ne tik pritariančių, bet ir aktyvių bei konstruktyvių na- rių, kurie bendruomenės vežimą ne tik stumtų pirmyn, bet ir žiūrėtų, kur stumia, kad jis ne- iškryptų iš plataus lietuviško vieškelio, kurį nužymėjo pasau- lio lietuvių charta ir kurį rodo bendrieji išeivijos lietuvių in- teresai.

60 metų Tabor Farmai

Visiems žinomo amerikiečio tautininko veikėjo Juozo J. Ba- čiūno kurortas Tabor Farm, prie Sodus, Mich., Sv. Juozapo upės krante, mini 60 metų savo įsi- kūrimo sukaktį.

Juozas J. Bačiūnas ir jo žmo- na tą kurortą valdo jau 35 me- tai. Ir jų laikais Tabor Farm iš- garsėjo plačioje Amerikoje — išgarsėjo kartu ir kaip lietuvių kurortas.

Lietuvių tarpe išgarsėjo la- biausia kai komp. A. Vanagai- tis, Oliš ir kiti linksmi Chica- gos lietuvių prieš 20 metų pra- dėjo ten rengti ne tik savo chi- cagiečių golfo pramogą, bet vi- sos Amerikos lietuvių iškilas, golfo turnirus, ir kai įvairiais atvejais Tabor Farm durys bu- vo atdarytos lietuvių tautiniams reikalams.

Tabor Farmoje gimė įvairių projektų, kurie buvo praveisti Chicagoje, ir plačioje Ameriko- je. Ten suvažiavimai Chicagos lietuvių veikėjai, atostogauda- mi, galėjo savo vaizduotę išplė- ti, idėjų ir įkvėpimo pagauti tu- rėjo savo tarpe ir patį Juozą J. Bačiūną, kuris ir patarimais, ir darbu ir pinigų naudingus ir di- delius sumanymus parėmė.

Ką jau neprisimenu, iš tenai- tinių sumanymų radau J. J. Ba- čiūno išleistoje knygelėje "An- tanas A. Oliš".

Tabor Farmoje viešėjo ir Lie- tuvos Prezidentas a.s. Smetona su ponia, atvykęs į Ameriką, be kitų daugybės žymių lietuvių. Ten 1941 metais buvo įkurta Lietuvių Vaduoti Sąjunga, ten paruoštas projektas Amerikos Lietuvių Tautinei Sąjungai, ir t.t. ir t.t.

Bačiūnas, spauštavininkas iš amato, mėgo leisti knygas, ir savo kaštais išleido kelias bio- grafijas, tarp jų Lietuvos mi- nistro Londone B. K. Balučio. Jis rėmė leidimą kitų knygų, rėmė ir teberėmia tautinę spau- sią kalbėti apie baslių kaitojimą.

K. S. Karpius